

Satu Lampinen

ALVARI-PERHETYÖN YÖKYLÄ-
TOIMINTA JA SEN KEHITTÄMINEN
JJR-KUNNISSA

Opinnäytetyö
Sosionomin koulutusohjelma

Lokakuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Opinnäytetyön päivämäärä 21.10.2012</p>	
<p>Tekijä(t) Satu Lampinen</p>	<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK)</p>	
<p>Nimeke ALVARI-PERHETYÖN YÖKYLÄTOIMINTA JA SEN KEHITTÄMINEN JJR-KUNNISSA</p>		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Lapsen kengissä Ry:n Alvari-perhetyön kanssa. Tutkimusote on kvalitatiivinen. Tutkimuksen tavoitteena oli arvioida ja kehittää Alvari-perhetyön yökylätoimintaa. Yökylätoiminta on suunnattu lapsille ja siellä lapset saavat mahdollisuuden olla pois kotoa vanhempien saadessa omaa aikaa. Yökylätoiminnan tarkoituksena on vanhemmuuden tukeminen ja lasten turvallinen ja ohjattu mahdollisuus yöpyä kodin ulkopuolella. Lisäksi halusin selvittää, miten yökylätoiminta voitaisiin saada toimivammaksi ja paremmaksi lapsia ja vanhempia ajatellen. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lasten ja heidän vanhempiensa näkemyksiä yökylätoiminnasta ja mahdollisia kehittämistarpeita yökylätoiminnan parantamiseksi. Tutkimuksessa on myös mukana Alvari-perhetyöntekijöiden kehittämisenäkökulmaa.</p> <p>Opinnäytetyö on sekä toiminnallinen että tutkimuksellinen kokonaisuus, joka toteutettiin Alvari-perhetyön yökylätoiminnan yhteydessä kyselyllä, havainnoimalla ja palautteilla. Aineiston keräsin Alvari-perhetyön yökylätoiminnan kautta. Yökylätoimintaa järjestettiin yhteensä kolme. Aineistoa kerättiin lapsilta, heidän vanhemmiltaan ja Alvari-perhetyöntekijöiltä. Aineiston analysoinnissa käytettiin sisällön analyysiä.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että ihanteellinen yökylätoiminta on sitä, että vanhemmat saavat omaa aikaa, tietäen, että lapset ovat turvassa ja nauttivat. Lapsille yökylätoiminta tarjoaa mahdollisuuden päästä yökyläilemään, nauttimaan yhdessä tekemisestä toisten lasten sekä aikuisten kanssa ja vaihtelua arkeen. Alvari-perhetyöntekijöiden mukaan yökylätoiminnan tulee olla hyvin suunniteltua, sujuvaa ja joustavaa. Lisäksi lasten kokonaisvaltainen turvallisuus tulee huomioida tarkasti ja lasten vakuuttaminen yökylän ajaksi katsottiin olevan tärkeää. Alvari-perhetyöntekijät kaipaavat yökylätoimintaan mukaan lisää vapaaehtoistyöntekijöitä ja opiskelijoita. Tutkimustuloksista käy ilmi, että yökylätoiminta JJR-kunnissa on tärkeää, tarpeellista ja toimivaa. Vanhemmat ja lapset ovat erittäin tyytyväisiä yökylätoimintaan.</p> <p>Tutkimuksen kautta saatuja tuloksia voidaan käyttää Alvari-perhetyön yökylätoiminnan kehittämiseen.</p>		
<p>Asiasanat (avainsanat)</p> <p>Lastensuojelu, avohuolto, perhetyö, Alvari-perhetyö, yökylätoiminta, perheen tukeminen</p>		
<p>Sivumäärä 36 s. + liitteet 7 s.</p>	<p>Kieli Suomi</p>	<p>URN</p>
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>		
<p>Ohjaavan opettajan nimi Seija Nissinen</p>	<p>Opinnäytetyön toimeksiantaja Lapsen kengissä Ry, Alvari-perhetyö</p>	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 21.10.2012
Author(s) Satu Lampinen	Degree programme and option Degree programme in Social Service, Bachelor of Social Service	
Name of the bachelor's thesis ALVARI FAMILY WORK 'S SLEEPOVER SERVICE AND IT'S DEVELOPING IN MUNICIPALITIES OF JJR		
Abstract <p>The thesis was collaborated with Alvari family work of Lapsen kengissä Ry. The research was qualitative. The aim of research was to estimate and develop Alvari family work's sleepover service. In addition I wanted to find out how to make sleepover service better for children and their parents. Intention of the research was to find out children's and their parents' views of sleepover service and have practical improvement needs of sleepover service. There were also workers of Alvari family work on this research.</p> <p>The thesis is both functional and researchable unity which was put into practice in Alvari family work's sleepover service. The answers were collected from inquiries, observation and feedbacks. Material of research was from three different sleepovers. Material was collected from children, parents and Alvari family workers. The analysis was carried out with contents analysis.</p> <p>The study showed that ideal sleepover service gives own time for parents and at the same time knowing that their children are safe and enjoying their time. For children the sleepover service gives a chance to sleepovering, enjoying and doing things together with other children and adults. Sleepover is change for everyday life.</p> <p>Alvari family workers think that good sleepover service is supposed to be well planned, fluent and flexible. Also children all-encompassing safety must be observed and insurances are important part. Alvari family workers need more voluntary workers and students along. Results of research proved that sleepover service is important, needed and functional action in JJR which children and their parents are very contented.</p> <p>Results can be used to develop Alvari family work's sleepover service.</p>		
Subject headings, (keywords) child protection, community care, family work, Alvari family work, sleepover service, family support		
Pages 36 p. + app. 7 p.	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Seija Nissinen	Bachelor's thesis assigned by Lapsen kengissä Ry, Alvari family work	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	LASTENSUOJELU	3
2.1	Ennaltaehkäisevä lastensuojelu	3
2.2	Lastensuojelun avohuolto	4
3	PERHETYÖ	5
3.1	Alvari-perhetyö	6
3.2	Alvari-perhetyön yökylätoiminta	8
4	PERHEEN TUKEMINEN	8
4.1	Vanhemmuus	8
4.2	Vanhemuuden tukeminen lapsen tukemisen näkökulmasta	9
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE	11
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
6.1	Tutkimusmenetelmä	12
6.2	Tutkimusprosessi	13
6.3	Aineiston keruu	15
6.3.1	Kysely vanhemmille	17
6.3.2	Palautekeskustelu lasten kanssa	18
6.3.3	Havainnointi	19
6.3.4	Palaute yökylästä Alvari-perhetyöntekijöiltä	20
6.4	Aineiston analyysi	20
7	TUTKIMUSTULOKSET	21
7.1	Kyselyyn vastanneiden vanhempien taustatiedot	22
7.2	Vanhempien kokemukset ja kehittämistarpeet yökylätoiminnasta	22
7.3	Lasten palaute yökylätoiminnasta ja tutkijan havainnot lapsista yökylässä	24
7.4	Alvari-perhetyöntekijöiden näkökulma yökylätoiminnan kehittämiseksi	25
8	POHDINTA	27
9	LÄHTEET	32
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yhteiskunnan keskustelun aiheena lasten ja perheiden hyvinvointi on saanut suurta huomiota. Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden tasoa on arvosteltu, arvioitu ja niihin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota, politiikassa kuin iltapäivälehdissäkin. Vuonna 2011 YK:n lapsen oikeuksia valvova komitea arvioi Suomen lastensuojelun laatua ja yleistä lapsipolitiikkaa hajanaiseksi. Komitea ilmaisi olevansa huolissaan suomalaisen lastensuojelun laadusta ja komitean mielestä Suomen tulisi lisätä perhesijoituksia sekä kehittää järjestelmällisemmin lastensuojelun laatua ja valvontaa. (Aula 2012, 29.) Aulan (2012, 17) mukaan lasten palveluiden laatua on se, että lapset kohdataan kokonaisina ihmisinä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää lasten ja heidän vanhempiensa näkemyksiä Alvari-perhetyön yökylätoiminnasta ja mahdollisia kehittämistarpeita yökylätoiminnan parantamiseksi. Lisäksi olen ottanut tutkimukseen mukaan Alvari-perhetyöntekijöiden kehittämisenäkökulmaa.

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Lapsen Kengissä Ry:n Alvari-perhetyön kanssa. Lapsen Kengissä Ry on perustettu vuonna 1996. Yhdistys toimii Juuan, Joroisten, Rantasalmen, Leppävirran ja Varkauden seudulla. Lapsen Kengissä Ry:n toimintamuotoihin kuuluvat Alvari-perhetyö ja avopalvelutoiminta. Lapsen Kengissä Ry kuuluu valtakunnalliseen Ensi- ja turvakotien liittoon. (Lapsen kengissä Ry:n toimintaker-tomus 2011.)

Oma kiinnostukseni perhetyöhön nousi Alvari-perhetyössä suorittamani harjoittelun aikana, joten aiheen etsiminen perhetyön parista oli ilmeinen. Toiminnallisuuden puolesta yökylätoiminnan valitseminen aiheeksi tuntui luontevalta.

Tutkimuksen tavoitteena on kehittää ja arvioida Alvari-perhetyön yökylätoimintaa. Lisäksi haluan selvittää, miten yökylätoiminta voitaisiin saada toimivammaksi ja paremmaksi lapsia ja vanhempia ajatellen.

Hyödynsaajina opinnäytetyössäni ovat Alvari-perhetyö ja sen asiakkaat. Alvari-perhetyö saa vastauksia parantaa yökylätoimintaa ja selvityksen sen toimivuudesta sekä sen kehittämismahdollisuuksista. Alvari-perhetyön asiakkaat puolestaan saavat

vaikuttaa osallistumaansa toimintaan ja sen kehittämiseen. Toivottavasti myös Alvari-perhetyön asiakkaat saavat nauttia tutkimuksen tuomista parannuksista.

Alvari-perhetyötä ja sen järjestämää yökylätoimintaa on tutkittu ennenkin. Maarit Mykkänen (2010) on tutkinut opinnäytetyössään Alvari-perhetyön yökylätoimintaa vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta. Mykkäsen opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, organisoida ja toteuttaa yökylätoimintaa lapsille ja samalla kartoittaa yökylätoiminnan tarvetta. Toinen opinnäytetyö, jossa on tutkittu Alvari-perhetyön yökylätoimintaa, on Satu Mujusen ja Susanna Pesosen (2011) ”Suap vaan olla”: Asiakasperheiden kokemuksia Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen järjestämästä Yökylätoiminnasta. Heidän opinnäytetyönsä keskittyi tutkimaan tuen tarpeita asiakkuuksien taustalla, toiminnan vastaavuutta perheiden tarpeisiin sekä lisäksi he selvittivät yökylätoiminnan merkitystä lapsiin, vanhempiin, vanhempien väliseen parisuhteeseen ja kotona tehtävään kasvatustyöhön.

Teoreettisena viitekehyksenä tutkimuksessa ovat lastensuojelu, perhetyö ja perheen tukeminen. Keskeisiä käsitteitä ovat ennaltaehkäisevä lastensuojelu, lastensuojelun avoahuolto, Alvari-perhetyö, yökylätoiminta, vanhemmuuden tukeminen ja lapsen tukeminen.

Opinnäytetyöllä pyrin selvittämään lasten ja vanhempien sekä Alvari-perhetyöntekijöiden kokemuksia ja ajatuksia Alvari-perhetyön yökylätoiminnasta sekä millaisia kehittämistarpeita heiltä nousee esiin seuraavien tutkimuskysymysten avulla;

1. Miten lapset kokevat yökylätoiminnan ja mitä kehittämistarpeita heiltä nousee esiin?
2. Miten lasten vanhemmat kokevat yökylätoiminnan ja mitä kehittämistarpeita heiltä nousee esiin?
3. Mitä toimivaa ja kehitettävää Alvari-perhetyöntekijät näkevät yökylätoiminnassa?

Tutkimus on toteutettu Lapsen Kengissä Ry:n Alvari-perhetyön yökylätoiminnan yhteydessä kyselyllä, havainnoimalla ja palautteilla.

2 LASTENSUOJELU

Lastensuojelulla pyritään turvaamaan lapsen oikeus turvalliseen ja virikkeelliseen kasvuympäristöön sekä tasapainoinen ja monipuolinen kehitys että etusija erityiseen suojeluun. Lastensuojelu auttaa lasta tai tämän perhettä tilanteessa, jossa lapsen kasvuolot tai lapsen oma käyttäytyminen on vaaraksi hänen terveydelleen. (Heikkinen & Kerttunen 1994, 36.) Lastensuojelun tarkoitus on taata lapsille suotuisat edellytykset kasvaa ja kehittyä (Heikkinen & Kerttunen 1994, 47).

Lastensuojelulain (1§) tarkoituksena on taata lapselle oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulain (2§) mukaisesti lapsen hyvinvoinnista ensisijaisesti vastuussa ovat lapsen vanhemmat tai muut huoltajat. Viranomaiset, jotka toimivat lasten ja perheiden kanssa tulee tukea vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan heille tarpeellista apua riittävän ajoissa sekä tarpeen mukaan ohjata lapsi ja perhe lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia. (Lastensuojelulaki 2007.)

2.1 Ennaltaehkäisevä lastensuojelu

Lastensuojelulaki jaetaan lapsi- ja perhekeskeiseen lastensuojeluun sekä ehkäisevään lastensuojeluun (Ehkäisevä lastensuojelu – kasvun kumppanit – THL). Ehkäisevä lastensuojelu on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen lastensuojelun toimintamuoto, joka mainitaan myös lastensuojelulaissa. Ehkäisevällä lastensuojelulla voidaan ehkäistä ja vähentää lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tarvetta puuttumalla varhain lasten ja nuorten huolenpitoon ja kasvatukseen liittyviin ongelmatilanteisiin ja tarjota peruspalveluissa perheille riittävää tukea selviytymiseksi. (Sosiaaliportti – ehkäisevä lastensuojelu.)

Lastensuojelulaissa (3§) sanotaan, että ”ennaltaehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta.” Kunta järjestää lastensuojelun lisäksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai hänen perheensä ei ole lastensuojelun asiakkaana. (Lastensuojelulaki 88, 2010.)

Ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä on monenlaista ja sen määrittely on hankalaa, koska toimijat, toimintamuodot ja näiden kautta näkökulmat vaihtelevat suuresti. Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö voidaan jäsentää harrastus- ja ideologiapohjaiseksi ja ammatilliseen työhön. Harrastus- ja ideologiapohjaisiin kuuluvat esimerkiksi urheiluseurat, nuorisoseurat ja toiminnalliset yhteisöt (esim. partio). Näille toimijoille ominaista on, ettei niiden lähtökohtana ole lastensuojelun viitekehys. Ammatillisessa työssä toiminta pohjautuu tietoisesti ja julkisesti lastensuojelun kontekstiin, jolloin kysymyksessä on lastensuojelutyö. (Saarela & Viheriävaara 2000, 19.)

Ennaltaehkäisyllä pyritään enakkoon torjumaan tai ainakin minimoimaan ei-toivottuja tai haitallisia asioita. Ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyössä on kyse vaaran tiedostamisesta ja sen torjumisesta parhaalla mahdollisella tavalla, lisäksi kyse on myös siitä, kuinka hyvin ja tarkasti ongelmia voidaan ennakoida ja näin ollen kohdistamaan ehkäisevät toimenpiteet juuri ongelmien varhaisiin syntyprosesseihin. (Saarela & Viheriävaara 2000, 23.) Ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön tavoitteita ovat perhearvojen vaaliminen ja lapsen oikeuden korostaminen turvalliseen ja rakastavaan kotiin (Saarela & Viheriävaara 2000, 27).

Saarelan & Viheriävään (2000, 16) mukaan ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön ja avohuollon lastensuojelutyön välinen ero on häilyvä. Yhtäläisyytenä näillä kahdella lastensuojelutyöllä voidaan nähdä työssä käytettävät vuorovaikutukselliset menetelmät.

2.2 Lastensuojelun avohuolto

Lastensuojelulain (34§) mukaan avohuollontukitoimiin tulee ryhtyä viipymättä, jos kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä, taikka jos lapsi käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Avohuollon tukitoimien tulisi ”edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskäytäntöjä ja -mahdollisuuksia.” (Lastensuojelulaki 1380, 2010.)

Heino (2009, 53) kirjoittaa, että lapsen ollessa lastensuojelun avohuollon asiakkaana lapsen terveys ja kehitys ovat vaarantuneet niin paljon, etteivät kunnan peruspalvelut riitä auttamaan perhettä tai lasta tarpeeksi. Osana avohuollon palvelumuotoon lapsi- ja

lapsiperhetyössä kuuluu sosiaalityö. Sosiaalityön tarkoitus on antaa ohjausta, neuvontaa ja selvittää sosiaalisia ongelmia sekä edistää yksilöiden tai perheen turvallisuutta ja toimivuutta. Sosiaalityöllä koetetaan edistää ihmisten toimintakykyä, sosiaalista kasvua ja toimeentulon edellytyksiä sekä sosiaalista turvallisuutta että viihtyvyyttä. (Karling, ym. 2009, 35.)

Heinon (2009, 211) mukaan lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevia lapsia ja nuoria käytetään usein huono-osaisuuden ilmaisimena. Heino toteaa tämän kertovan lasten riskiolojen ja huono-osaisuuden kasautumisesta sekä hyvinvoinnin eroista että myös kunnan palveluiden tilasta.

Lastensuojelulaki velvoittaa sosiaalihuollosta huolehtivan toimielimen järjestämään tarvittaessa lastensuojelun avohuollon tukitoimena perhetyötä. Lastensuojelulain mukaan perhetyöllä käsitetään kotona tehtävä työ, kuten keskusteluapu tai arjen toiminnoissa tukeminen. Perhetyötä on muun muassa vanhempien tukeminen kasvatustyössä, vanhemmuuden arvioiminen, voimavarojen löytäminen ja tukeminen sekä järjestää lapselle tämän hyvinvointia edistävää toimintaa. (JJR-kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2010–2012, 21.)

3 PERHETYÖ

Perhetyö on yksi avohuollon tukitoimista. Perhetyön kautta perheiden vaikeat tilanteet ovat helpommin nähtävissä. Kuntouttavalla perhetyöllä ei välttämättä vähennetä huostaottoja, vaan sillä pyritään turvaamaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Perhetyössä painotetaan varhaista tukea ja ennaltaehkäisyä. Ennaltaehkäisevä työ on jatkuvaa olosuhteiden ja tilanteiden järjestelyä arjessa, jossa ihmisten asiat pyritään saada sujumaan normaalilla tavalla (Strömmer 2005, 50.) Arjessa jaksamisen ja selviytymisen kokemukset ovat osa perhetyön arkea (Järvinen, ym. 2007, 11).

Perhetyöllä on usein monia tavoitteita, kuten perheen sisäisen vuorovaikutuksen kehittäminen, vanhemmuuden vahvistaminen ja lasten ja nuorten tukeminen (Heikkinen & Kerttunen 1994, 46). Perhetyön lähtökohtina ovat perheen tarpeet, elinolojen järjestäminen, vanhemmuuden tukeminen, perheen toimintakyvyn ja hyvinvoinnin lisääminen. Perhetyön voidaan katsoa kuuluvan sosiaalivaltion välittämisen ja huolehtimisen

periaatteisiin, joissa kaikille yhteiskunnan jäsenille pyritään takaamaan perustuki turvallisuuden ja hyvinvointiin. Perhetyö on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jolla puututaan ja vaikutetaan tietoisesti jollakin tapaa perheen elämään. Perhetyössä työntekijän rooli on aktiivinen. Perhetyön piiriin voidaan joko ohjata tai velvoittaa. Perhetyö on asiakaslähtöistä, mutta työntekijää voi velvoittaa laki ja sen asetukset, jotka vaikuttavat tehtävään työhön ja sen arviointiin, koskien perhettä. Perhetyötä voidaan jaotella ehkäisevään, kriisivaiheeseen ja korjaavaan perhetyöhön. (Rönkkö & Rytönen 2010, 27–29.)

Teräväisen ja Lipsasen (2005, 83–84) mukaan perhetyön tärkeimpiä työmuotoja ovat perhekohtainen työ, verkostotyö, päivähoitoyhteistyö ja perheryhmät ja vertaisryhmät perheille tai lapsille. Heino (2008, 47) on jaotellut perhetyön viiteen työmuotoon, jotka ovat perhepalvelut, ennaltaehkäisevä lastensuojelu, lastensuojelun avohuollon (ja jälkihuollon) perhetyö, intensiiviperhetyö sekä perhekuntoutus ammatillisessa yksikössä.

JJR-kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa (2010–2012, 21) todetaan, että perhetyössä toimitaan yhteistyössä koko perheen kanssa, mutta tärkeintä kaikista on lapsen edun turvaaminen. Lastensuojelun perhetyö on tukemisen lisäksi myös toiminnan kontrolloimista. Lastensuojelun avohuollon tukitoimen perhetyöstä tulee aina tehdä päätös ja toiminnalle kirjataan tavoitteet asiakassuunnitelmaan. Tavoitteena perhetyössä on perheen motivointi ja sitouttaminen työskentelyyn.

Kunnilla on velvollisuus järjestää lakisääteistä lastensuojelua, jonka rinnalla toimii erinäisiä järjestöjä lasten ja lapsiperheiden hyväksi ja lastensuojelun parantamiseksi. Järjestöt haluavat lisätä tietoisuutta lasten kasvuun ja kehitykseen vaikuttavista tekijöistä ja edistämään lapsimyönteisiä asenteita. Järjestöt ovat saaneet aloitettua monia toimintoja, jotka myöhemmin ovat asettuneet julkisen sektorin vastuulle sosiaalipoliitiikan kehittyessä. (Heikkinen & Kerttunen 1994, 50.) Perhepalvelujen tulisi olla saatavissa lasten ja perheiden tarpeen mukaan (Heino 2009, 69).

3.1 Alvari-perhetyö

Alvari-perhetyö on alkanut Ensi- ja turvakotien liiton kokeilusta vuonna 1989 ja on sittemmin laajentunut jo 20 paikkakunnalle (Heino 2008, 18). Lapsen Kengissä Ry:n

Alvari-perhetyö toimii kaikissa JJR-kunnissa. Alvari-perhetyö toteutetaan kunnissa ostopalveluna. Alvari-perhetyö järjestää kunnissa tapaamisia, yökylätoimintaa ja lisäksi erilaisia ryhmiä esimerkiksi äideille ja varhaisnuorille. (JJR-kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2010–2012, 20.) Näiden kolmen kunnan lisäksi Lapsen Kengissä Ry:n Alvari-perhetyö toimii myös Varkaudessa ja Leppävirralla.

Alvari-perhetyö on asiakkaan kotona tehtävää perhetyötä, joka on kehitetty erityisesti lastensuojeluperheiden tarpeisiin. Terapeuttinen auttaminen koostuu yhdessä toimimisesta ja vuorovaikutuksesta perheen ja sen eri verkostojen kanssa. Alvari-perhetyö perustuu sopimukseen kunnallisen lastensuojelun kanssa ja siihen kuuluvat kotona tehtävä työ, eri menetelmät, sosiaalinen kuntoutus sekä arviointi. Asiakassuhteet kestävät 1–2 vuotta tai tarvittaessa jopa pidempään. Alvari-perhetyö on Ensi- ja turvakotien liiton ja sen jäsenyhdistysten yhteishanke. Ensi- ja turvakotien liitto seuraa, tiedottaa ja valvoo toimintaa.

Alvari-perhetyötä tehdään Ensi- ja turvakotien liiton 18 jäsenyhdistyksessä ja asiakasperheitä on vuosittain noin 350. Alvari-perhetyö auttaa parhaiten niitä perheitä, joissa on paljon vakavia ongelmia, mutta jotka itse päättävät avun vastaanottamisesta.

Alvari-perhetyöstä voidaan sanoa sen olevan terapeuttinen prosessi, vaikkei se varsinaista terapiaa olekaan. Työn tärkeimpinä onnistumisen ehtoina ovat luottamus ja kontakti perheen ja työntekijän kesken. Perhetyöntekijät käyttävät erilaisia menetelmällisiä taitoja, muun muassa perheterapeuttiset ja ratkaisukeskeiset menetelmät. (Niemi 2002, 10–11.) JJR-kunnissa toimiva Alvari-perhetyö on yksi lastensuojelun avohuollon työmuodoista, joka on Ensi- ja turvakotien liiton Lapsen kengissä Ry:n tuottamaa apua lapsiperheiden kotiin arjen tuntua yllivoimaiselta. Alvari-perhetyön antama apu on ammatillista, pitkäkestoista ja tiivistä (Juvan kunta – Lastensuojelu.)

JJR-kunnissa perhetyötä toteutetaan parityöskentelynä ja joka kunnassa on kaksi työntekijää. Kunnissa työskentelee yhteensä kuusi perhetyöntekijää. Alvari-perhetyö on konkreettinen tuki lastensuojelun avohuollolle. Alvari-perhetyö koetaan ammatilliseksi, pitkäkestoiseksi, monipuoliseksi, tiiviiksi ja suunnitelmalliseksi avuksi lastensuojelun lapsiperheille. (JJR-kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2010–2012, 22.)

3.2 Alvari-perhetyön yökylätoiminta

Alvari-perhetyöllä on vakiintunutta yökylätoimintaa, joka on tarkoitettu pääasiassa 3–8-vuotiaille lapsille. Yökylätoiminta tarjoaa lapsille mahdollisuuden olla poissa kotoa, jolloin myös vanhemmat saavat omaa aikaa. Yökylässä lapset saavat mukavaa yhdessä oloa, mielekästä tekemistä turvallisessa ja kodinomaisessa ympäristössä. Yökylässä on enintään viisi lasta kerrallaan ja sen kesto on yhden yön. (Lapsen kengissä Ry:n toimintakertomus 2011.) Yökylätoiminnan tarkoituksena on vanhemmuuden tukeminen ja lasten turvallinen ja ohjattu mahdollisuus yöpyä kodin ulkopuolella. Perheiden jaksaminen ja kasvatustietoisuuden lisääminen ovat osa yökylätoiminnan periaatteista. (Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry.)

Alvari-perhetyön yökylätoiminta vaihtelee paikkakunnittain. Yökylätoiminta voi olla joko ilmaista tai maksullista järjestäjästä tai paikkakunnasta riippuen. Kaikissa JJR-kunnissa yökylätoimintaa on järjestetty aikaisemminkin ja se on ilmaista siihen osallistuville perheille.

4 PERHEEN TUKEMINEN

Koko perheen tukeminen on haasteellista. Familistisen perhekäsityksen mukaan perheen etu on ykkössijalla verrattuna individualistiseen perhekäsitykseen, jossa perheenjäsenten omat tarpeet ja hyvinvointi menevät etusijalle. Perhetyössä koko perhettä auttaessa on muistettava ottaa huomioon myös jokaisen perheenjäsenen yksilölliset tarpeet, jotta perhe voisi ymmärtää toisiaan paremmin ja löytää yhteisiä selviytymiskeinoja. (Vilén, ym. 2010, 11–12.) Lapsen hyvinvointia tarkasteltaessa on huomioitava myös hänen koko perheensä ja elinympäristönsä (Karling, ym. 2009, 16).

4.1 Vanhemmuus

Korhosen (2002, 59) mukaan vanhemmuus on moninaistunut ja monimutkaistunut nyky-yhteiskunnassa. Helminen & Iso-Heiniemi (1999, 5) toteavat, että vanhemmuus on laaja käsite ja se on monitasoinen tehtävä, josta puhutaan paljon. Vanhemmuus näyttäytyy monimutkaisena ja jäsentymättömänä – ongelmatilanteissa jopa kaoottisena. Vanhemmuus on kuitenkin suurelta osin arkista osaamista, johon jokainen van-

hempä voi halutessaan kasvaa. Vanhemmuus käsittää sekä äitiyden että isyyden, johon kuuluu mm. huolenpito, läsnäolo ja tavoille kasvattaminen (Pulkkinen 2002, 120). Vanhemmuus vaatii, että ihminen ymmärtää elämän ja ihmisen keskeneräisyyden, parhaansa tekemistä, oppimista ja muuttumista (Mattila 2011, 58).

Riittävän hyvä vanhemmuus sisältää vanhemman rakkauden lapseen, huolenpitoa, turvaa ja rajoja, lohdutusta, kasvun tukemista ja vanhemman kykyä asettaa lapsen tarvitsevuus omansa edelle (Mattila 2011, 55–56). Vanhemmuus on lapsen ja aikuisen välinen ihmissuhde. Tämä ihmissuhde antaa aikuiselle tilaisuuden kypsyä ihmisenä. Vanhemmuus on yhdessä muuttumista ja kasvamista. (Tamminen 2004, 69.) Vanhemmuus tulisi nähdä iloa tuottavana tehtävänä, johon täytyy kuitenkin keskittyä parhaansa mukaan (Mattila 2011, 59).

Lapsen kehitystä tukevan vanhemmuuden tulisi sisältää vanhempien hyvän keskinäisen suhteen. Vanhempien läsnäolo luo turvaa ja luottamusta lapselle. (Pulkkinen 2002, 129.) Pulkkisen (2002, 131) mukaan lasta tukeva vanhemmuus sisältää vanhempien hyvän keskinäisen suhteen, lapsen hyvän suhteen isäänsä, äidin huolehtivaisuuden ja luottamuksen lapseen, vanhempien kontrolloidun alkoholin käyttö sekä vahvistavat kasvatusmenetelmät.

Kristerin ym. (1999, 69–70) mukaan vanhemmat, joilta puuttuu sisäinen vanhemmuus, eivät tarvitse ainoastaan tietoa siitä, mitä he tekevät väärin, vaan myös siitä, miten asiat saataisiin sujumaan paremmin. Vanhemmuuden tukemisen tulisi parantaa tapaa olla yhteydessä lapseen, parantaa omaa kykyä pitää huolta itsestään ja rajoistaan, auttaa vanhempia erottamaan lapsensa itsestään erilliseksi yksilöksi ja lupaa arvioida omaa kykyään toimia vanhempana. Tuen lisäksi vanhemmat tarvitsevat tietoa vanhemmuuden taidoista sekä mahdollisuutta jakaa kokemuksiaan vastaavassa elämäntilanteessa elävien vanhempien kanssa.

4.2 Vanhemmuuden tukeminen lapsen tukemisen näkökulmasta

Mattilan (2011, 59) mukaan vanhemmuuden tukeminen on myös lapsen hyvinvoinnin turvaamista. Vanhemmuuden tukeminen ja lapsen tukeminen kulkevat hyvin pitkälti käsi kädessä. Vanhemmuudessa on kyse vuorovaikutuksesta lapseen ja päinvastoin. Molemmat oppivat toisiltaan. (Kolbe & Järvinen 2002, 41.)

Vastuu lapsen tukemisesta on aikuisella. Lapsen on saatava kokea riittävänsä sellaisena kuin on. Paras tapa toteuttaa lapsen tukemista on kehittää vanhemman ja lapsen välille vastavuoroinen suhde. Myös vanhempien oma henkinen hyvinvointi ja parisuhteen toimivuus antavat hyvän pohjan lapsesta huolehtimiselle. (Kaimola 2005, 15.) Lapset tarvitsevat ympärilleen turvallisen, riittävän pitkäkestoisen ja hyvän vanhempien parisuhteen, jotta he voivat kokea hyvää vanhemmuutta ja perheen sisäistä turvallisuutta (Malinen & Kumpula 2005, 45). Lapsen hyvinvointiin vaikuttavat pitkälti koko perheen hyvinvointi, vanhempien toimiva suhde ja vastuullinen vanhemmuus (PERHE- hanke 2005, 13).

Lapsen perustarpeita ovat turvallisuus, huolenpito, itsenäisyys, kunnioitus, rajat ja oikeudenmukaisuus sekä hauskanpito (Kanninen & Sigfrids 2012, 21–22). Lapsi tarvitsee rakkautta, huolenpitoa, turvaa, ihailua, rajoja ja tulevaisuuden toivoa (Mattila 2011, 58). Kasvaessaan lapsi tarvitsee myös riittävästi vanhemman turvallista läsnäoloa, turvallista vanhemmuutta. Turvallinen vanhemmuus tarkoittaa, että aikuinen näkee lapsen, osoittaa huomiota ja huolehtii hänestä riittävästi. (Kristeri, ym. 1999, 15.) Lapsi kaipaa vanhemmiltaan hyväksyntää, turvallisuutta ja huolenpitoa. Turvallinen ja hyväksyvä ympäristö kasvattaa lasta kohti ehjää aikuisuutta. (Mattila 2011, 56.)

Lapsesta itsestään, hänen perheestään tai häntä ympäröivästä yhteiskunnasta löydettyvät tekijät voivat olla joko suojaavia tai haittaavia. Lapsen kehityksessä on kyse monien tekijöiden yhteisvaikutuksesta. (Kanninen & Sigfrids 2012, 46.)

Perhe on yksi lapsen suojatekijöistä. Turvallisuustekijöistä tärkein on perhe, jossa vanhemmat ovat olleet lapsilleen turvallisuuden tankkaajia. Lasta suojaavia tekijöitä on lapsessa itsessään, perheessä ja ympäröivässä yhteiskunnassa. (Sihvola 2002, 100–101.) Lapsen suojatekijät toimivat vastakohtina riskitekijöille (Holmberg 2003, 37). Lapsesta itsestään löytyviä suojatekijöitä ovat persoonallisuus, järkeilykyky, älykkyys, kehittynyt sisäinen kontrolli, hyvät tunnetaidot, sosiaaliset taidot ja vuorovaikutustaidot. Ympäristöstä löytyviä suojatekijöitä puolestaan ovat turvallinen kiintymyssuhde hoitavaan aikuiseen, lämpimät suhteet sisaruksiin, mahdollisuus korvaaviin ihmissuhteisiin (isovanhemmat, tukihenkilöt, opettajat) ja kokemuksiin (vertaisryhmät tai yksilöterapia). Näiden lisäksi vaikuttavia asioita ovat läheiset ystävyysuhteet, rajat ja säännöt sekä harrastusmahdollisuudet. Lapsen suojatekijöitä voidaan lisätä. Tukemista

ja auttamista voidaan tehdä kotona, avohuollon toimenpiteillä, päiväkodeissa, kouluissa tai terapiassa. (Holmberg 2003, 38.)

Edellä mainitut lasta suojaavat tekijät voivat mielestäni toimia myös haittaavina eli riskitekijöinä, riippuen siitä, vaikuttaako kyseinen tekijä lapsen negatiivisesti vai positiivisesti.

Mattila (2011, 56–57) toteaa, että moni saattaa ajatella, että ”aikuisilla, jotka ovat syrjäytyneitä ja joilla on sosiaalisia ongelmia, on vaikeuksia selvitä vanhemmuudesta ja turvata lastensa ehjää kasvua”. On kuitenkin olemassa muitakin syitä, jotka altistavat lapsia turvattomuudelle ja vaikuttavat heikentävästi vanhemmuuteen. Syynä voi olla turvallinen, välittävä ja lapsen tarpeisiin reagoiva aikuinen, jolta puuttuu kuitenkin fyysinen läsnäolo.

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää lasten ja heidän vanhempiensa kokemuksia yökylätoiminnasta ja mahdollisia kehittämistarpeita yökylätoiminnan parantamiseksi. Olen myös ottanut tutkimukseen mukaan Alvari-perhetyöntekijöiden kehittämisenäkökulmaa.

Tutkimukseni tavoitteena on kehittää ja arvioida Alvari-perhetyön yökylätoimintaa. Lisäksi haluan selvittää, miten yökylätoiminta voitaisiin saada toimivammaksi ja paremmaksi lapsia ja vanhempia ajatellen.

Tutkimustehtävänä on Alvari-perhetyön yökylätoiminta ja sen kehittäminen asiakkaiden ja työntekijöiden näkökulmasta. Näitä asioita olen selvittänyt seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Miten lapset kokevat yökylätoiminnan ja mitä kehittämistarpeita heiltä nousee esiin?
2. Miten lasten vanhemmat kokevat yökylätoiminnan ja mitä kehittämistarpeita heiltä nousee esiin?
3. Mitä toimivaa ja kehitettävää Alvari-perhetyöntekijät näkevät yökylätoiminnassa?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus, jonka toteutin yhteistyössä Lapsen Kengissä Ry:n Alvari-perhetyön kanssa. Tutkimukseni toteutin kolmessa kunnassa; Juvalla, Joroisissa ja Rantasalmella. Tutkimus edellytti kolmen yökylän järjestämistä, joista sain kerättyä tutkimukseen tarvitsemani tiedot. Aineiston keruumenetelminä käytin kyselyä, havainnointia ja palautteen antoa.

6.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössäni tutkimusmenetelmänä olen käyttänyt kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen valitsin, koska sen avulla oli mielestäni helpompi saada tuloksia ihmisten ajatuksista ja kokemuksista koskien yökylätoimintaa ja sen kehittämistä. Laadullisen tutkimuksen avulla oli tarkoitus saada uutta tietoa yökylätoiminnasta ja sen kehittämisestä, kuvata yökylätoimintaa ja tehdä teoreettista tulkintaa aiheesta. Laadullisella tutkimuksella saadaan muun muassa uutta tietoa, kuvataan ilmiöitä ja pyritään tulkitsemaan niitä. Tavoitteena on myös teoreettisen tulkinnan tekeminen ja kyseenalaistaminen sekä ymmärryksen syventäminen. (Puusa & Juuti 2011, 48.)

Puusa & Juuti (2011, 47–48) kirjoittavat kirjassaan, että laadulliselle tutkimukselle ominaista on tutkimukseen osallistuvien ihmisten näkökulmien testaaminen sekä tutkijan vuorovaikutus yksittäiseen havaintoon. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan etäisyys hänen tuottamaansa aineistoon ja tutkimuskohteeseensa on yleensä pieni. Laadullisessa tutkimuksessa nousee pääosiin tutkittavien kokemukset ja teoreettinen tulkinta tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Opinnäytetyöni koostuu tutkittavien kokemuksista ja näkökulmista yökylätoiminnasta ja ilmiön teoreettisesta tulkinnasta.

Laadullisessa tutkimuksessa otanta on yleensä varsin pieni, mutta otannan analysoiminen on mahdollisimman perusteellista. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa laatu on määrää tärkeämpi. (Eskola & Suoranta 1998, 16.) Puusan ja Juutin (2011, 55) mukaan laadulliseen tutkimukseen valitaan tarkoituksenmukaisesti pieni määrä tapauksia, jotka tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon, joilla on kokemusta asiasta tai jotka edustavat jotakin ryhmää, joka on olennainen tutkimuksen kannalta. Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite määräävät tutkittavien määrän. Tutkimukseni otanta oli

pieni, mutta riittävä täyttämään tarkoituksen ja tavoitteen. Otanta koostuu yökyliin osallistuneista vanhemmista ja lapsista sekä Alvari-perhetyöntekijöistä.

Puusan ja Juutin (2011, 49) mukaan laadullisessa tutkimuksessa on mahdollista, ellei tyypillistä, että tutkija joutuu tarkentamaan aineiston keruun jälkeen omia tutkimuskysymyksiään. Laadullisella tutkimuksella pyritään usein tutkimaan ihmisten ajatuksia, tunteja, käsityksiä ja tulkintoja erilaisista asioista (Puusa & Juuti 2011, 52). Tutkimuksen avulla pyrin saamaan tietoa tutkittavien ajatuksista ja kokemuksista, koskien yökylätoimintaa ja sen kehittämistä, ja luomaan niistä selkeän ja informaatiota antavan tulkinnan.

Tutkijan tulisi olla vaikuttamatta tutkimansa yhteisön tapahtumien kulkuun. Tutkijalta edellytetään erilaisten roolien hyväksymistä, koska vuorovaikutus tutkittavien kanssa on merkittävää sekä tutkijalle että tutkittaville. (Eskola & Suoranta 1998, 101–102.)

Omassa tutkimuksessani sain olla mukana toteuttamassa Alvari-perhetyön kanssa yökylätoimintaa lapsille. Tutkimuksen teko osoittautui haastavaksi kaksoisroolini vuoksi, jossa osin tein tutkivaa työtä ja toisaalta toimin yökylän ohjaajana. Olin tietoinen roolini haastavuudesta koko tutkimuksen ajan.

Tutkimuksessani on pieniä viitteitä toimintatutkimukseen, jonka avulla saadaan tietoa käytännön kehittämiseksi ja kehitetään käytäntöjä entistä paremmiksi (Heikkinen, ym. 2007, 16). Myös Metsämuuronen (2008, 29) mainitsee toimintatutkimuksen yhdeksi mahdolliseksi pyrkimykseksi olemassa olevan käytännön kehittämisen. Tutkimukseni ei ole kuitenkaan varsinainen toimintatutkimus, mutta tutkimuksellani olen yrittänyt saada tietoa yökylätoiminnan kehittämiseksi ja ideoita käytännön parantamiseksi.

6.2 Tutkimusprosessi

Tutkimusprosessi sai alkunsa aiheen valinnasta. Opinnäytetyön aihetta etsiessäni otin yhteyttä Joroisten Lapsen Kengissä Ry:hyn. Heiltä sain mielenkiintoisen ja ajankohittaisen aiheen liittyen Alvari-perhetyön yökylätoimintaan ja sen kehittämiseen. Lähdin työstämään aihetta ohjaavan opettajani Seija Nissisen ja Lapsen Kengissä Ry:n toiminnanjohtaja Pirkko Huopalaisen kanssa, joilta sain vinkkejä tutkimuksen toteuttamiseen. Tutkimuksen kannalta olennaista oli järjestää ja olla mukana Alvari-perhetyön

yökylätoiminnassa, jotta sain kerättyä tarvittavan tutkimusmateriaalin opinnäytetyöhöni. Ennen varsinaisia yökyliä minulla oli mahdollisuus käydä tutustumassa yökylätoimintaan toiminnanohjaaja Pirkko Huopalaisen kanssa. Tutustuminen toimintaa helpotti tutkimuksen suunnittelun ja toteutuksen onnistumista. Kirjallisuuden lukemisen aloitin ennen yökylien toteuttamista.

Tutkimuslupahakemuksen (liite 1) lähetin 4.4.2011 Juvan kunnan perhepalvelupäällikölle ja tutkimuslupa (liite 2) myönnettiin 21.4.2011. Tutkimusluvan saamisen jälkeen aloin täydentää vielä keskeneräistä tutkimussuunnitelmaani. Tutkimussuunnitelmaa jouduin tarkastelemaan useaan otteeseen opinnäytetyötä tehdessäni. Tutkimusluvan saannin jälkeen sain työelämäohjaajat Alvari-perhetyön parista, joiden kanssa pidimme muutaman suunnittelupalaverin yökylätoiminnasta. Suunnittelupalaverissa kävimme läpi yökylätoiminnan sisällön ja toteutuksen. Yökylien tavoitteena olivat vanhemmuuden tukeminen ja lasten mahdollisuus osallistua heille suunnattuun ja ohjattuun toimintaan sekä kerätä tutkimusmateriaalia opinnäytetyöhöni. Yökylät toteutettiin samalla tavalla syksyllä 2011 mahdollisuuksien mukaan.

Ennen yökylien toteutusta suunnittelin kyselylomakkeen (liite 3), jolla saisin vastauksia lasten vanhemmilta yökylätoiminnasta. Kyselyn suunnittelussa minua auttoivat Alvari-perhetyöntekijät ja ohjaava opettajani. Kysely toteutettiin kolmessa eri kunnassa; Juvalla, Joroisissa ja Rantasalmella. Kyselyn testasin tutuillani ennen sen käyttöä.

Tiedote yökylästä (liite 4) vanhemmille ja lapsille lähetettiin noin viikkoa ennen yökylää. Tiedotteessa kävi ilmi myös se, että kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Tiedotteessa kerrottiin tutkimuksestani ja heidän osallistumisensa tärkeydestä. Tekeväni tiedote oli käytössä vain ensimmäisessä yökylässä. Muissa yökyliä käytettiin Alvari-perhetyöntekijöiden omatekemää tiedotetta. Kaikille yökyliin osallistuville vanhemmille informoitiin kuitenkin etukäteen tutkimuksen teosta ja siihen liittyvistä asioista, kuten vapaaehtoisuudesta, salassapitovelvollisuudesta ja kyselyyn vastaamisesta.

Kyselylomake jaettiin kaikille lasten vanhemmille lasta tuodessa. Kyselyn he täyttivät joko paikanpäällä tai kotona. Ensimmäisessä yökylässä kysely täytettiin paikanpäällä kahvittelun lomassa ja seuraavissa kahdessa yökylässä kyselyt täytettiin kotona Alva-

ri-perhetyöntekijöiden toiveiden mukaan. Kaikki jakamani kyselylomakkeet palautettiin, jolloin vastausprosentiksi tuli täysi 100 %.

Lasten havainnointi oli yksi tapa saada informaatiota lasten viihtyvyydestä ja käytöksestä. Havainnointi ei ollut kovin systemaattista tai suunniteltua. Havainnointia tärkeämpänä tiedonlähteenä toimivat palautekeskustelut lasten kanssa. Palautekeskustelut etenivät ennalta suunnittelemini kysymysten mukaan. Palautekeskustelut toteutettiin kahdessa yökylässä, joissa molemmissa keskustelutuokiot pidettiin kotiinlähtöpäivänä.

Lopuksi Alvari-perhetyöntekijät antoivat palautetta yökylistä suullisesti sekä vastasivat sähköpostitse lähettämäni kyselyyn (liite 5), jossa kyselin kehittämisideoita sekä jo toimivia asioita yökylätoiminnasta. Sähköinen kysely Alvari-perhetyöntekijöille oli paras vaihtoehto, koska siihen ei kulunut paljon aikaa ja sen sai tehdä milloin halusi. Sähköinen kysely on helppo, halpa ja nopea tapa saada vastauksia.

6.3 Aineiston keruu

Tutkimustietoa keräsin Alvari-perhetyön järjestämistä yökylistä, jotka järjestettiin syksyn 2011 aikana kolmessa kunnassa; Juvalla, Joroisissa ja Rantasalmella eli JJR-kunnissa. JJR koostuu kolmesta itsenäisestä maaseutukunnasta; Juva, Joroinen ja Rantasalmi, jotka muodostavat kansalaisyhteisön. JJR järjestää kuntalaisille ja yrityksille tarvittavat palvelut. JJR-kuntien yhteistyön tarkoituksena on vastata palvelurakenteen muutokseen, joka valtakunnassa on meneillään ja säilyttää kuntien palvelut alueilla ja pitää kunnat itsenäisinä. (JJR allianssikunnat.)

Aineistonkeruumenetelminä opinnäytetyössäni käytin kyselyä, havainnointia sekä palautteenantoa. Aineiston keruu onnistui parhaiten järjestämällä Alvari-perhetyön yökylätoimintaa lapsille, jolloin sain myös lasten vanhemmat paikalle vastaamaan kyselyyn. Yökylät olivat olennaisessa ja tärkeässä roolissa tiedon keruun kannalta. Aineiston keruu onnistui hyvin ja sain tarvittavat tiedot opinnäytetyöhöni.

Yökylien aikana keräsin aineistoa yökyliin saapuneilta lapsilta ja heidän vanhemmiltaan ja näiden kolmen kunnan Alvari-perhetyöntekijöiltä. Vanhemmille jaettiin yökylien aikana kyselylomakkeet, joiden avulla sain heiltä palautetta ja parannusehdotuksia koskien yökylätoimintaa. Yökylien aikana myös havainnoin lapsia, jota kautta sain

tietoa lasten viihtyvyydestä ja käytöksestä. Lapsilla oli myös mahdollisuus antaa suullinen palaute esittämieni kysymysten varjolla yökylätoiminnan aikana järjestetyssä pienimuotoisessa palautekeskustelussa. Palautekeskustelun oli tarkoitus saada aikaan keskustelua yökylätoiminnasta. Alvari-perhetyöntekijöiden kanssa kävimme myös palautekeskustelut yökylien jälkeen sekä lähettämäni sähköpostikyselyn avulla sain heiltä tietooni heidän näkemyksensä kehittämistarpeista.

Vanhemmille suunnattu kyselylomake oli aineistonkeruun tärkein elementti. Kyselylomakkeessa vanhemmille kerrottiin, että kaikki saatava ja käytettävä tieto tutkimusta varten on luottamuksellista. Kyselylomake jakautui kahteen osaan sekä taustatietoihin että kysymyksiin yökylätoiminnasta.

Kyselylomakkeeseen päädyin, koska siinä oli mielestäni muita tutkimusmetodeja parempi mahdollisuus saada vastausprosentti säilymään riittävän suurena tutkimusta varten. Kysely oli myös ajallisesti paremmin toteutettavissa kuin esimerkiksi haastattelut. Kyselyyn vastaaminen oli nopea ja yksinkertainen tapa kerätä vastauksia vanhemmilta. Kysely oli myös halpa vaihtoehto toteuttaa.

Yökylän aikana havainnoin lapsia koko yökylän ajan. Havainnoinnissani lapsia keskityin lasten yleiseen sopeutumiseen yökylätoimintaan, lasten tutustumiseen toisiinsa, ruokailutilanteisiin, ulkoilu- ja leikkimistilanteisiin, nukkumaanmenoon ja poislähtötilanteisiin. Havainnointi tapahtui joko osallistumalla tai ulkopuolelta tarkkailemalla. Pääosin olin itse osallisena toimintaan, koska toimin myös yökylän ohjaajana.

Lasten havainnointiin päädyin siksi, että tällöin pystyin tutkimaan lapsia ja tilanteita kokonaisvaltaisemmin. Havainnoinnin avulla sain suoraa palautetta ja paljon tarvitsemaani tietoa yökylätoiminnan toimivuudesta ja sen kehittämisestä.

Halusin havainnoinnin lisäksi saada lapsilta yleisen mielipiteen yökylätoiminnasta. Lapset antoivat oman palautteensa suullisesti yökylässä järjestetyssä pienimuotoisessa palautekeskustelussa. Palautteen anto tuli toteuttaa suullisesti, koska lapset eivät osanneet kirjoittaa. Palautteen annolla oli myös tarkoitus herätellä keskustelua yökylätoiminnasta lasten kesken. Palautteen avulla sain suoraa ja avointa palautetta.

Aineiston analyysissä olen käyttänyt sisällön analyysiä.

6.3.1 Kysely vanhemmille

Lomaketutkimuksessa olennaista on, että siinä kysytään vain tutkijalle olennaisia ja kiinnostavia asioita. Myös itse kysymysten asettelu on tärkeää. (Alasuutari 2001, 51.) Kyselyn sisältöä ja muotoa ajatellen tulee ottaa huomioon tarkoitus ja kohderyhmä (Valli 2007, 102). Kyselylomakkeen pituudella on merkitystä vastauksien saamiselle, joten on tärkeitä, että kyselylomakkeen pituus suhteutetaan kyselyn vastaajiin (Valli 2007, 106). Kyselyn suunnittelussa oli tärkeitä, että kyselyn pituus ei venyisi liian pitkäksi. Kyselyn tuli olla mahdollisimman lyhyt, jotta vanhemmat jaksaisivat täyttää sen ja saisivat tarvittavat vastaukset.

Vanhemmille suunnatun kyselyn tavoitteena oli saada käsitys vanhempien kokemuksista ja ajatuksista yökylätoiminnasta ja siitä, miten he kehittävivät sitä. Kysely toteutettiin kaksisivuisen lomakkeen avulla, johon vanhemmat vastasivat joko kotona tai hakiessaan lasta yökylästä. Toteutustapa vaihteli Alvari-perhetyön tekijöiden ja vanhempien toiveiden mukaan. Olin suunnitellut vastaamisen tapahtuvan lasta hakiessa, johon liittyisi kyselylomakkeen täyttäminen kahvittelun lomassa. Osassa paikoissa näin ei ollut mahdollista toimia ajanpuutteen takia. Kontrolloidulla kyselyllä tarkoitetaan sitä, että tutkija joko jakaa tai kerää henkilökohtaisesti lomakkeet vastaajilta (Hirsjärvi, ym. 2007, 191). Jaoin ja keräsin kyselylomakkeet henkilökohtaisesti vanhemmilta kahdessa ensimmäisessä yökylässä, mutta viimeisessä yökylässä Alvari-perhetyöntekijät jakoivat ja keräsivät kyselylomakkeet puolestani.

Kyselylomake jakautui taustatietoihin ja kysymyksiin yökylätoiminnasta. Kyselylomake oli kahden sivun mittainen, jotta sen vastaamiseen ei kuluisi paljon aikaa ja vastaajien mielenkiinto säilyisi kyselyn loppuun asti hyvänä. Kyselylomake jaettiin vanhemmille joko ennen yökylää tai yökylän jälkeen. Vanhemmat täyttivät kyselylomakkeen lasta hakiessaan tai kotonaan tilanteesta riippuen.

Halusin, ettei kysely sisältäisi liian henkilökohtaisia kysymyksiä, jotta vastaajamäärä pysyisi tarpeeksi suurena. Kysely jakautui kahteen osioon, taustakysymyksiin ja tarkemmin eriteltyihin kysymyksiin yökylätoiminnasta. Kyselyn alussa on usein taustakysymyksiä, joilla selvitetään esim. vastaajan ikä, sukupuoli tai koulutus. Näillä kysymyksillä myös herätellään vastaajaa varsinaiseen kyselyyn. (Valli 2007, 103.) Kyse-

ly oli puolistrukturoitu, joka sisälsi sekä monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä.

6.3.2 Palautekeskustelu lasten kanssa

Lasten palaute on kerätty kahdesta eri yökylästä. Palautteen antoon osallistui yhteensä yhdeksän lasta.

Kahden yökylän aikana järjestin mukana olleille lapsille palautekeskustelun, jossa heillä oli mahdollisuus kertoa kokemuksistaan ja mielipiteistään. Olin miettinyt valmiiksi muutamia kysymyksiä lapsille herätelläkseen keskustelua yökylätoiminnasta.

Lapsille esitetyt kysymykset olivat:

1. Mitä mukavaa yökylässä oli?
2. Oliko yökylässä epämukavia tai pelottavia asioita, jos oli, niin mitä?
3. Mitä olisit toivonut täällä tehtävän?
4. Tulisitko uudestaan yökylään?

Palautekeskustelun pidin molemmissa paikoissa kotiinlähtöpäivänä.

Ensimmäisessä yökylässä lapsille suunnattu palautekeskustelu järjestettiin samanaikaisesti, kun vanhemmat täyttivät kyselylomaketta kahvittelun lomassa. Valitsin hiljaisen paikan, jossa pystyimme lasten kanssa yhdessä rauhassa keskustelemaan yökyläkokemuksesta. Lapset olivat rauhattomia palautekeskustelussa, koska olivat jo valmiita lähtemään kotiin vanhempiensa kanssa. Rauhattomuudesta huolimatta lapset maltoivat antaa palautetta ja saivatkin pientä keskustelua aikaan siitä, mitä yökylässä oli tapahtunut ja mikä oli ollut mukavaa ja mitä jäivät kaipaamaan lisää.

Toisessa yökylässä pidin samankaltaisen palautekeskustelun lapsille kuin ensimmäisessä, mutta tällä kertaa lapset tulivat yksitellen huoneeseen kertomaan kokemuksistaan ja mielipiteistään. Odotellessaan kotiinlähtöä lapset leikkivät ”aartenmetsästystä”, jonka aikana oli hyvä poimia lapset leikin lomasta palautekeskusteluun. Palautteenannon jälkeen lapset saivat palata leikkiin. Tässä tapauksessa lapset antoivat vastauksia kysymyksiin yksin, jolloin lasten välinen keskustelun mahdollisuus jäi kokonaan pois, mutta silti lapset vastasivat kysymyksiin innokkaasti ja halusivat kertoa näkemyksensä esittämiini kysymyksiin.

6.3.3 Havainnointi

Havainnointi tarkoittaa sitä, että tutkija tarkkailee tutkimuksen kohdetta ja tekee havainnoineista muistiinpanoja. Havainnointi voidaan jakaa neljään eri osallistumisen asteisiin, jotka ovat havainnointi ilman varsinaista osallistumista, havainnoija osallistujana, osallistuja havainnoijana tai täydellinen osallistuja. (Metsämuuronen 2008, 42.) Opinnäytetyössäni tutkijana olin osallistuja havainnoija.

Osallistuminen yhdistetään tavallisesti havainnoinnin tekemiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkija osallistuu vain osa- aikaisesti tutkittavien elämään eli tutkija vuorottelee tarkkailua ja osallistumista. Osallistuva havainnointi antaa mahdollisuuden käyttää kaikkia aisteja tutkimiseen, kuten tunteiden hyödyntämisen. (Grönfors 2007, 158.) Eskolan & Suorannan (1998, 16) mukaan osallistuvuus on tavallista kvalitatiiviselle eli laadulliselle tutkimukselle. Kenttätyön avulla on mahdollista päästä kosketuksiin tutkittavien kanssa.

Osallistuva havainnointi on aineiston keruutapa, jossa tutkija itse jollakin tapaa osallistuu tutkittavien toimintaan (Eskola & Suoranta 1998, 99–100). Osallistuvalla havainnoinnilla tarkoitetaan sitä, että tutkijalla ulkopuolinen rooli, mutta hänen läsnäolonsa ja toimintansa vaikuttavat havainnoidun ilmiön kulkuun (Puusa & Juuti 2011, 103).

Eskolan & Suoranta (1998, 100) mukaan osallistuva havainnointi eroaa usein arkielämän tarkkailusta monella tapaa; havainnoija toimii itselleen vieraassa yhteisössä, yhteisön jäsenet joutuvat kokoajan keskittymään tehtäviinsä yhteisössä, tutkija havainnoi ja tallettaa keräämiään tietoja.

Tehtäessä osallistuvaa havainnointia tutkijalla saattaa olla useampiakin rooleja, jotka ovat merkityksellisiä tutkijalle kuin tutkittaville (Eskola & Suoranta 1998, 102). Havainnointia käytettäessä on tutkittavilta itseltään ja/tai heidän huoltajiltaan oltava lupa tutkimukseen osallistumisesta (Grönfors 2007, 159).

Havainnointi ei ollut pääasiallinen tiedonkeruumenetelmä, vaan näytteli pienempää roolia tutkimuksessa. Havainnointi toimi kyselyn ja palautteiden lisänä toimivana kei-

nona saada tietoa lasten viihtyvyydestä ja käyttäytymisestä. Havainnointi ei ollut suunnitellun systemaattista ja tavoitteellista.

6.3.4 Palaute yökylistä Alvari-perhetyöntekijöiltä

Osallistuin kahteen yökylään, joiden päätteeksi pidimme Alvari-perhetyöntekijöiden kanssa palautekeskustelun, jossa käsitelimme yökylätoiminnan järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyviä asioita sekä muita huomioon otettavia asioita (esim. kokonaisuuden hallinta ja tapakasvatus) ja lisäksi sain itselleni arvokasta palautetta omasta ohjaajuudestani. Keskustelut olivat erittäin antoisia ja herättivät ajatuksia.

Yökylytoimintojen jälkeen lähetin kolmelle Alvari-perhetyöntekijälle sähköisen kyselyn, jossa kysyin kehittämisideoita ja jo toimivia asioita yökylytoiminnassa. Alvari-työntekijöitä kyselyyn vastasi kolme kappaletta. Kyselyyn oli mahdollista vastata yhdessä työkaverin kanssa. Kyselyyn vastanneet Alvari-perhetyöntekijät olivat mukana tutkimukseen kuuluneissa yökylyissä.

Sähköisessä kyselyssä kysyin kehittämisideoita ja jo toimivia asioita yökylytoiminnassa seuraavilla muutamalla kysymyksellä:

1. Mitä kehittämistarpeita näette Alvari-perhetyön yökylytoiminnassa?
2. Mitä mielestänne tarvitaan, että yökylytoiminnan kehittäminen toteutuisi odotetulla tavalla?
3. Mitkä asiat toimivat jo mielestänne hyvin, eivätkä välttämättä tarvitse muutoksia?

Sähköistä kyselyä päädyin käyttämään, koska tällöin vastaaminen helpottuisi ja nopeutuisi ilman lisäkustannuksia. Verkkokyselyn etuina ovat nopeus ja vaivaton aineiston saanti (Hirsjärvi, ym. 2007, 191).

6.4 Aineiston analyysi

Sisällön erittelyssä voidaan edetä aineistolähtöisesti, jolloin kiinnitetään huomiota samankaltaisuuksien tai poikkeavuuksien etsintään. Sisällön erittelyssä voidaan myös etsiä kestäviä yleistyksiä. Sisällön erittelyssä käytetään erilaisia tapoja luokitella ja järjestää laadullista aineistoa. (Eskola & Suoranta 1998, 187–188.) Tutkimuksen tar-

koitus ja tutkimusongelma kertovat sen, mistä tutkimuksessa on kyse (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92).

Koodaamisessa on kyse aineiston pilkkomisesta pienempiin osiin, joita on helpompi tulkita (Eskola & Suoranta 1998, 156). Koodimerkit ovat:

- sisään kirjoitettuja muistiinpanoja
- niillä jäsenellään sitä, mitä tutkijan mielestä aineistossa käsitellään
- ne auttavat kuvaamaan tekstiä
- ne toimivat aineiston jäsenyyksen apuvälineinä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92–93.)

Tuomen & Sarajärven mukaan (2009, 108) sisällönanalyysin tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeää muotoon ilman, että siitä katoaa sen sisältämä informaatio. Sisällönanalyysillä pyritään saamaan aineistosta tiivis ja yleismuotoinen kuvaus. Sisällönanalyysissä tutkijan tulisi tehdä mielekkäitä johtopäätöksiä eikä vain esitellä järjestetyn aineiston tuloksia. Sisällönanalyysillä kuvataan dokumenttien sisältöä sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103 & 106.)

Opinnäytetyöni aineistolähtöisen analysoinnin tarkoituksena on nähdä vastauksien samankaltaisuuksia ja poikkeavuuksia. Aloitin analysoinnin ensin kirjaamalla kyselyistäni saamani vastaukset kysymieni kysymysten alle, jolloin niitä oli helpompi käsitellä ja lukea. Vastauksissa erityisesti kiinnitin huomiota samankaltaisuuksiin ja toistuvuuteen. Tekemieni havainnointien ja saamieni palautteiden analyysissä keskityin myös samankaltaisuuksien ja poikkeavuuksien etsimiseen. Tutkimuksessani en ole pyrkinyt tekemään kestäviä yleistyksiä, vaan lähinnä kuvaamaan kyseenomaista ilmiötä.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimus toteutettiin Alvari-perhetyön kanssa yhteistyössä järjestämällä yökylätoimintaa kolmeen kuntaan. Tutkimuksessa tutkittiin lasten, vanhempien sekä Alvari-perhetyön tekijöiden näkökulmia Alvari-perhetyön yökylätoiminnasta. Lapsille järjestettiin yökylätoimintaa, jossa heitä havainnoitiin ja heiltä kerättiin suullista palautetta

yökylätoiminnasta. Vanhemmille annettiin täytettäväksi lyhyt kyselylomake, johon he vastasivat joko paikan päällä tai kotona. Alvari-perhetyöntekijöiltä kerättiin palautetta yökylästä sekä suullisesti että sähköisesti.

7.1 Kyselyyn vastanneiden vanhempien taustatiedot

Vanhemmille suunnattuun kyselyyn vastanneita oli yhteensä 10 kolmen kunnan alueelta. Vastausprosentti oli 100 %. Kaikki kyselyyn vastanneet olivat naisia, mutta kysely on ollut mahdollista täyttää yhdessä puolison kanssa. Iältään vastaajat ovat 20–yli 40-vuotiaita. 4/10 vanhemmista on iältään 31–40-vuotiaita. Alle 20-vuotiaita vanhempia ei osallistunut kyselyyn lainkaan.

Lapsia näissä perheissä oli yhteensä 24, joista tyttöjä 11 ja poikia 13. Yksilapsisia perheitä oli kolme. Perheissä oli kaikenikäisiä lapsia, joista eniten perheissä oli 7–10-vuotiaita lapsia.

Vanhemmista neljä oli yksinhuoltajia, neljä avioliitossa ja kaksi avoliitossa. Koulutustaustaltaan kaikki vanhemmat olivat peruskoulun käyneitä. Suurin osa eli 7/10 oli käynyt toisen asteen koulutuksen. Yksi vastanneista vanhemmista oli suorittanut alemman korkeakoulututkinnon.

7.2 Vanhempien kokemukset ja kehittämistarpeet yökylätoiminnasta

Vanhemmat kertoivat tuoneensa lapsensa yökylään lasten omasta tahdosta ja perhetyön kannustamana. Vanhemmat halusivat saada lapsilleen sekä vaihtelua arkirutiineihin että erilaisia virikkeitä ja korostivat toisten lasten seuraa. Vanhemmat toivat lapsensa yökylään uuden kokemuksen vuoksi. Vastanneiden vanhempien lapsista 6/10 oli ollut aikaisemmin mukana yökylätoiminnassa.

Lisäksi kyselyn mukaan vanhemmat olivat iloisia siitä, että lapsille tarjoutuu mahdollisuus päästä muuallekin yökylään kuin mummolaan. Yökylän myötä myös lapset saivat omaa aikaa erossa vanhemmista. Vanhemmat mainitsivat yökyläpaikkojen vähyden ja kiittivät lomakkeessa yökylätoiminta mahdollisuudesta.

Vastauksista ilmeni selvästi myös vanhempien motiivi tuoda lapset yökylään, jotta he saisivat omaa aikaa. Vapaa-aikansa vanhemmat viettivät monella tavalla; elokuvissa käyden, kotitöitä tehden, normaalia kotielämää eläen, töissä käyden, puolison kanssa aikaa viettäen, kavereita tapaillen, rentoutuen, lepäillen ja nukkuen.

Vastauksien perusteella vanhemmat olivat tyytyväisiä yökylätoimintaan, eivätkä nostaneet kehittämistarpeita paljon esiin, muutamaa vastaajaa lukuun ottamatta. Vastamatta jättäneitä oli tässä kohdassa puolet. Osa vanhemmista oli vastannut kehittämistarpeiden kohdalle selkein sanoin ”en osaa sanoa”, ”ei mitenkään” tai ”toimii näinkin”. Kehittämissideana eräältä vastanneista vanhemmista tuli yökylätoiminnan pituus, joka saisi olla parikin yötä. Toinen kehittämisen kannalta otettava idea oli yökylätoiminnan tavoitettavuus useammille vanhemmille, josta saisi tietoa esimerkiksi neuvolan kautta.

Odotuksina yökylätoimintaa kohtaan lapsille vanhemmat mainitsivat mukavan tekemisen ja viihtymisen, kaverit, erilaisen ohjatun toiminnan ja paikan, johon lapsi pääsee yökylään muualle kuin mummolaan. Vanhemmille itselleen odotuksina oli oman ajan saaminen. Vanhemmat eivät olleet innostuneita itse osallistumaan yökylään lastensa kanssa. Ainoastaan yksi kymmenestä vanhemmista oli valmis osallistumaan yökylätoimintaan.

Kaikki vanhemmat vastasivat saaneensa tarpeeksi informaatiota yökylätoiminnasta. Kaikkien vanhempien mielestä yökylätoiminnasta oli iloa heidän lapsilleen. Vanhempien odotukset yökylästä toteutuivat täysin.

Sopivimpana ajankohtana vanhemmat näkivät juuri syksyn, jolloin yökylät on yleisesti pidetty. Muut vuodenajat saivat kannatusta tasaisesti toisiinsa verrattuina. Sopivin kesto yökylälle olisi enemmistön mukaan yksi yö.

Vapaan palautteen kohdassa vanhemmat kertoivat olevansa iloisia tällaisesta toiminnasta ja mahdollisuudesta, joka heille on tarjottu. Yökylätoiminta on vanhempien mielestä toivottua ja haluttua palvelua, jossa vanhemmat saavat omaa aikaa, kuitenkin tietäen, että lapset ovat turvassa ja nauttivat. Vanhempien mukaan lapset olivat innoissaan toiminnasta ja viihtyivät yökylässä.

7.3 Lasten palaute yökylätoiminnasta ja tutkijan havainnot lapsista yökylässä

Lasten palaute on kerätty kahdesta yökylästä. Lapsia suulliseen palautteenantoon osallistui 10 kappaletta. Lasten palaute oli suoraa ja vilpitöntä.

Havainnoidessani lapsia havainnoin lasten yleistä sopeutumista yökylätoimintaan, lasten tutustumista toisiinsa, ruokailutilanteita, ulkoilu- ja leikkimistilanteita, nukkumaanmenoa ja poislähtemistä. Lasten palautekeskustelussa keskityin herättelemään lapsia kysymyksillä, joilla selvitin lasten mielestä mukavia ja myös epämukavia asioita yökylässä sekä mitä lapset olisivat toivoneet lisää yökylään. Lapsille esitetyt kysymykset olivat:

1. Mitä mukavaa yökylässä oli?
2. Oliko yökylässä epämukavia tai pelottavia asioita, jos oli, niin mitä?
3. Mitä olisit toivonut täällä tehtävän?
4. Tulisitko uudestaan yökylään?

Havainnoinnin perusteella uudenlaiset ja erilaiset lelut ja pelit saivat lapset innostumaan ja ne helpottivat lasten yhteistoimintaa. Yhdessä tekemisen kautta lapset saivat kokeilla sosiaalisia taitojaan ja tutustua toisiinsa. Leikkien ja pelien avulla lapset ryhmäytyivät nopeasti ja saivat osakseen huomiota niin muilta lapsilta kuin aikuisiltakin. Toiminnan kautta lapset oppivat mm. sääntöjen noudattamista ja toisten huomioimista sekä sosiaalista vuorovaikutusta. Leikit loivat lapsille myös positiivista jännitystä, jonka lapset mainitsivat antamassaan palautteessaan.

Havainnoidessani lapsia huomasin lasten pitävän toiminnallisista osuuksista, mutta myös rentoutuminen oli lapsien mukaan mukavaa. Aistiradan yhtenä osana oli rentoutuminen ja musiikin kuuntelu, jossa lasten tuli keskittyä tunnistamaan erilaisia luonnon ääniä. Kaikki lapset malttoivat keskittyä rentoutumiseen, jonka kesto oli muutamia minuutteja. Lapset mainitsivat aistihuoneen rentoutumisen myös palautekeskustelussa kivaksi jutuksi.

Lapsille pidetyn suullisen palautteen mukaan lapsista oli mukavaa, kun heille oli yökylän aikana tarjolla paljon erilaista tekemistä ja paikalla oli kavereita. Moni lapsista mainitsi leikkimisen ja ulkoilun mukavaksi toiminnaksi yökylässä. Yhdessä tekeminen toistui monen lapsen palautteessa juuri leikkimisen ja ulkoilun kautta. Tutkimuk-

seni mukaan lapset kaipaavat toimintaa ja yhdessä tekemistä. Lapsille mielekästä tekemistä olivat eri leikkien leikkiminen, ulkoileminen, aistihuoneessa käyminen, ruoan tekeminen ja syöminen.

Lapset mainitsivat palautteessaan epämukaviksi asioiksi ruokailun istumajärjestyksen, television ja tietokoneen puuttumisen ja sääntöjen noudattamisen sekä ulkoilun vähäisyyden. Jotkut lapsista harmittelivat kotiin unohtuneita tavaroitaan, joita ilman he kuitenkin pystyivät olemaan ja osallistumaan yökylään normaalisti. Jotkut lapsista sanoivat jännittäneensä hieman yökylän alussa, mutta jännitys oli hävinnyt nopeasti. Lapset kertoivat ikävöineensä vanhempiaan ja sisaruksiaan, mutta havaintojeni perusteella tämä ei näkynyt lapsissa vahvasti.

Lapset eivät osanneet mainita yhtään pelottavia asioita, mutta epämiellyttäviksi asioiksi lapset mainitsivat aistihuoneissa tunnistettavina olevia aineita, kuten puuron ja spagetin.

Palautteen mukaan yhtä lasta lukuun ottamatta kaikki lapset olisivat valmiita tulemaan uudestaan yökylään. Lapset kyselivätkin seuraavan yökylän ajankohtaa. Lapset viihtyivät yökylässä ja toivoivat niitä järjestettävän uudestaan.

Yhteiset ruokailut sujuivat ongelmitta ja lapset selvästi nauttivat yhteisistä aterioista, joissa oli mahdollisuus keskustella esim. mieltä askarruttavia asioita. Ruokailut toivat porukan aina yhteen, mikä auttoi ryhmäytymisessä. Ruokaillessaan lapset oppivat myös, miten ruokaillessa tulisi käyttäytyä.

Nukkumaanmeno ja ilta- askareet sujuivat jouhevasti yökylien aikana. Osalla lapsista oli vaikeuksia nukahtamisessa uudessa paikassa. Sadun lukeminen herätti lapsissa kysymyksiä, hilpeyttä ja rauhoittumista. Iltasatu osoittautui mukavaksi tavaksi saada lapset rauhoittumaan omiin peteihinsä.

7.4 Alvari-perhetyöntekijöiden näkökulma yökylätoiminnan kehittämiseksi

Sähköisen kyselyn perusteella Alvari-perhetyöntekijöiden mielestä yökylätoiminnan kehittämistä puhuttaessa vapaaehtoistyöntekijät ja opiskelijat nousevat moneen otteeseen esiin kaikkien lähettämässä vastauksissa. Alvari-perhetyöntekijöiden mukaan

vapaaehtoiset työntekijät ja opiskelijat tuovat yökylätoimintaan vaihtelua ja rikkautta. Opiskelijat ja vapaaehtoistyöntekijät ovat jatkossakin toivottuja mukaan yökylätoimintaan.

Yökylätoiminnan kehittämiseen tarvitaan Alvari-perhetyöntekijöiden mukaan vapaaehtoistoiminnan kehittämistä ja vapaaehtoisten hankkimista ja niihin tarvittavia resursseja. Esimiehen ja työntekijöiden yhteisen työn suunnittelun katsottiin olevan avainasemassa, etenkin silloin, kun mukana on vapaaehtoistyöntekijöitä. Yökylään osallistuvat aikuiset tulisi Alvari-perhetyöntekijöiden mukaan perehdyttää lasten kokonaisvaltaisen turvallisuuden toteutumisen näkökulmasta. Yökylään osallistuvien työntekijöiden on hyvä käydä yhdessä läpi, mitä yökylätoiminta palvelun laatu on lapselle ja vanhemmalle. Tarvitaan avointa keskustelua lapsille järjestettävästä virikkeellisyydestä.

Hyvin toimivia asioita yökylätoiminnassa olivat työmuoto, paikalla olevien aikuisten riittävyys, lasten huomioiminen yksilöllisesti, sopivan väljä ja muokattavissa oleva yökylä rakenne. Joustava rakenne on positiivista ja antaa tilaa vapaalle leikille ja tutustumiselle. Tietynlainen päivärutiini on kuitenkin toimiva. Lasten tuominen ja hakeminen on onnistunutta sekä lasten määrä on ollut sopiva. Yökylätoiminnan järjestäminen kaksi kertaa vuodessa on toimiva ja hyvä tapa.

Alvari-perhetyöntekijöiden mielipiteet paikoista, joissa yökylätoimintaa järjestetään, poikkesivat toisistaan hieman paikkakuntaakohtaisesti. Toisessa kunnassa oltiin tyytyväisiä hyvästä yhteistyöstä, jota kautta yökylään tarvittava tila ja tarvikkeet ovat käytettävissä ja toimivia yökylän pitämistä varten. Toisessa vastauksessa oltiin sitä mieltä, että paikka, jossa yökylätoimintaa pidetään, on haasteellinen. Tila ja piha eivät vastaa mielen mukaan täysin vastaa heidän tarpeitaan. Haasteita tuovat myös työntekijöiden määrän riittämättömyys, jos lapsia on enemmän kuin neljä lasta kahta aikuista kohti. Yökylätoiminnan parantamiseksi toivottaisiin avuksi lisää vapaaehtoistyöntekijöitä tai palkkauksen avulla motivointia työntekijöille. Alvari-perhetyöntekijät katsoivat hyvänä ja tärkeänä asiana sitä, että lapset ovat vakuutettuja yökylän ajan.

Alvari-perhetyöntekijöiden kanssa pidetyissä palaute- ja keskustelutuokioissa tuli esille monia yökylätoimintaan liittyviä asioita, jotka mahdollisesti voisivat parantaa yö-

kylätoimintaa tai ainakin ne on hyvä tiedostaa yökylän ohjaajana toimiessaan. Keskustelut olivat antoisia ja ajatuksia herättäviä.

Yökylän toimivuuden kannalta olennaisia asioita tuli esille paljon. Ensinnäkin yökylätoiminnan tulisi työntekijöiden näkökulmasta olla ammatillista, joustavaa, innostavaa ja motivoivaa. Sen tulee olla selkeä ja sujuva kokonaisuus. Yökylätoiminnassa tärkeää ovat yhteistyötahot, verkostotyö, viestintä, hallinta ja johtaminen sekä näiden kaikkien toimivuus.

Alvari-perhetyöntekijöiden kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta nousi hyviä vinkkejä, joita yökylätoiminnassa ohjaajana toimiessaan on hyvä tiedostaa, kuten omat/muiden tunteet ja rajat, aikuisen rooli ja vastuu, tapakasvatuksen merkitys, lasten terveellisen ruoan merkitys, leikin tehtävä.

Alvari-perhetyöntekijät toivat esiin lasten kokonaisvaltaisen tarkkailun yökylän aikana. Lapsen käyttäytymisen ja kehitystason tarkkaileminen yökylässä on hyvä lisä siihen, mitä työntekijät näkevät kotikäynneillä (koti vrt. yökylä). Lapsen tarkkailu muualla kuin kotona voi antaa arvokasta lisätietoa lapsesta ja hänen tilanteestaan.

Alvari- perhetyöntekijät miettivät myös, josko olisi mahdollista tehdä yökylistä maksullisia tai Kelan tukitoimen alaisia.

8 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lasten ja heidän vanhempiensa kokemuksia yökylätoiminnasta ja mahdollisia kehittämistarpeita yökylätoiminnan parantamiseksi. Lisäksi halusin selvittää, miten yökylätoiminta voitaisiin saada toimivammaksi ja paremmaksi lapsia ja vanhempia ajatellen. Tutkimuksen tavoitteena oli kehittää ja arvioida Alvari-perhetyön yökylätoimintaa. Tutkimuksessa oli mukana myös Alvari-perhetyöntekijöiden kehittämisenäkökulmaa. Lapsiasiavaltuutetun vuosikirjassa 2012 todetaan, että mitä paremmin aikuiset tietävät ja ymmärtävät lasten kokemuksista, sitä parempia ja laadukkaampia palveluja voidaan tarjota. (Aula 2012, 12.)

Opinnäytetyössäni käytin tutkimusaineistona ihmisiltä kerättyä tietoa, mikä edellyttää tutkijan pohdintaa ja tietoa siitä, kuinka aineisto hankitaan ja miten sitä käsitellään (Kuula 2006, 45). Tutkijana minun tuli ottaa eettisyys huomioon tutkimuksen eri vaiheissa tilanteen vaatimalla tavalla. Eettisyys nousi esiin jo tutkimuslupaa hakiessani, johon minun tuli antaa tietyt tiedot tutkimuksestani. Tutkimuslupahakemuksessa tuli käydä ilmi tutkimuksen tekijä ja yhteystiedot, tutkimuksen aihe, tutkimuksen tarkoitus ja tavoite, tutkimuksen aineiston keruumenetelmät, salassapitovelvollisuus sekä tutkimukseen osallistuvien vapaaehtoisuus ja tietosuojat. Nämä edellä mainitut asiat ovat edellytyksenä eettiselle tutkimukselle. Kyseiset tiedot kerrottiin myös tutkimukseen osallistujille joko suullisesti tai saatekirjeellä. Yökylätoimintaan osallistuminen ja kyselyyn vastaaminen toimi suostumuksena tutkimuksen osallistumiseen.

Tutkimusmenetelminä kysely, havainnointi ja palautekeskustelut toimivat mielestäni hyvin. Kysely vanhemmille olisi ollut hyvä kuitenkin toteuttaa kaikissa yökylissä samalla tavalla kahvittelun merkeissä, jolloin vanhemmat olisivat saaneet jutella toistensa ja Alvari-perhetyöntekijöiden kanssa. Havainnointi toi lisätietoa kyselyn ja palautekeskustelujen lisäksi, vaikka ei varsinaisesti ollut systemaattinen tapa kerätä tietoa. Palautekeskustelut Alvari-perhetyöntekijöiden kanssa olivat avoimia, antoisia ja informatiivisia. Lasten osallistuminen tutkimukseen ja palautekeskustelut heidän kanssaan olivat olennainen osa tutkimusta. Lasten osallistuminen yökylätoimintaan toimi lupana havainnoida lapsia, josta vanhempia oli edeltä käsin informoitu. Myös lapsille kerrottiin yökylätoiminnan aikana tapahtuvasta havainnoinnista ja palautekyselystä yökylän alussa. Toimivin tapa lasten palautekeskusteluille mielestäni oli ottaa kaikki lapset kerralla palautekeskusteluun kuin yksi kerrallaan. Tutkimuksen kannalta kaikki palautekeskustelut onnistuivat erinomaisesti.

Tutkimusprosessi pitkittyi, joka toi omat haasteensa tutkimuksen tekoon. Esimerkiksi kyselylomakkeen tekeminen viivästyi ja sain sen valmiiksi vasta juuri ennen ensimmäistä yökylää. Kyselylomakkeeseen olisin halunnut käyttää enemmän aikaa, mutta yökylät lähestyivät nopeasti. Kyselylomake jäi mielestäni hieman vaillinaiseksi ja jälkeinpäin ajatellen olisin halunnut sisällyttää siihen vielä muutaman lisäkysymyksen, esimerkiksi koskien yökylätoiminnan maksullisuutta. Kyselylomake oli mielestäni kuitenkin selkeä ja lyhyt ja siihen oli helppo vastata. Ajallisesti sen täyttäminen ei vienyt paljon aikaa, mikä varmasti vaikutti hyvään vastaajaprosenttiin.

Tutkimuksen kannalta olisi ollut parasta, että olisin pystynyt osallistumaan myös kolmanteen yökylään. Nyt tutkimus ei kattanut täydellisesti kaikkia kolmea yökylää. Viimeisestä yökylästä jäi puuttumaan kokonaan palautekeskustelut sekä havainnointi. Tärkeintä kuitenkin tutkimuksen kannalta oli, että kyselylomake on toteutettu kaikissa kolmessa kunnassa. Tutkimus on mielestäni kuitenkin pätevä ja käyttökelpoinen.

Määrällisesti pienen otannan takia oli tärkeää, että tutkimukseen osallistuvien tunnistettavuus minimoitiin kaikin mahdollisin keinoin. Näitä keinoja olivat muun muassa nimettömyys, päivämäärättömyys, taustatietojen varovainen erittely sekä tutkimustulosten analysointi kaikkien kuntien kesken eikä kunnittain.

Tulokset osoittivat, että vanhempien motiiveina tuoda lapset mukaan yökylätoimintaan olivat lasten oma tahto osallistua kuin myös vanhempien saama oma aika. Lapsilleen vanhemmat halusivat saada uuden kokemuksen, vaihtelua arkeen ja erilaisia viirikeitä sekä toisten lasten seuraa. Kaikilla lapsilla ei ollut muuta yökyläpaikkaa kuin mummola tai sitten ei ollut yökyläpaikkaa lainkaan, jolloin tämä oli ainut mahdollisuus päästä yökyläilemään. Minusta oli hienoa huomata, että vanhempien motiivina toimi pääsääntöisesti enemmän lasten oma mielenkiinto osallistua yökylään ja viihtyä kuin vanhempien oman ajan saaminen.

Vanhempien suurimmat odotukset yökylätoiminnalta heille ovat oma-aika ja lapsille leikkiseura. Tätä tulosta tukee oman tutkimukseni lisäksi Satu Mujusen ja Susanna Pesosen (2011) opinnäytetyössään saamat tulokset.

Yökylätoiminnan mahdollisuus herätti vanhemmissa kiitollisuutta ja iloa. Vanhemmat olivat erittäin tyytyväisiä nykyiseen yökylätoiminta-malliin. Tämä oli luettavissa vanhempien vastauksista ja heidän antamastaan palautteesta sekä siitä, että he eivät esittäneet kehittämistarpeita. Kehittämistarpeita ei noussut paljoakaan esiin. Ainoat kehittämistarpeiksi nostetut asiat olivat tavoitettavuus useammille vanhemmille esim. neuvoloista sekä yökylätoiminnan keston pidentäminen kahteen yöhön. Yökylätoiminnan tarvetta mitä ilmeisimmin ilmenee ja siihen ollaan vanhempien kohdalla erittäin tyytyväisiä. Kehittämistarpeena esiin nousi Alvari-perhetyön yökylätoiminnan tavoitettavuus, joka käsittää tällä hetkellä vain lastensuojeluperheet. Mielestäni kehittämiskohdeksi voisi nostaa Alvari-perhetyön yökylätoiminnan laajentamisen koskemaan muitakin kuin vain lastensuojeluperheitä.

Maarit Mykkäsen opinnäytetyössä yökylä – vanhemmuuden tukena (2010) oli samankaltaisia tutkimustuloksia kuin omassa tutkimuksessani. Sekä Mykkäsen että minun tutkimuksesta ilmeni, että vanhemmat olivat todella tyytyväisiä yökylä- toimintaan ja pitivät toimintaa erittäin tarpeellisena. Kummassakaan tutkimuksessa vanhemmilla ei esiintynyt erityisesti kehittämistarpeita, joka mielestäni kertoo siitä, että yökylätoiminta on toimivaa.

Kyselylomakkeen pohjalta heräsi kysymys, miksi vanhemmat eivät olleet innokkaita osallistumaan yökylätoimintaan yhdessä lastensa kanssa. Onko syynä oman ajan menettäminen vai jokin muu syy? Ja olisiko vanhempien ja lasten yhteisillä yökylillä merkitystä ja kuinka vanhemmat saataisiin innostumaan tällaisesta toiminnasta?

Saamani tulokset kertoivat, että lapset pitivät tärkeänä yökylätoiminnassa sitä, että heillä oli mahdollisuus leikkiä uusilla ja erilaisilla leluilla ja peleillä, jota kautta oli helppo tutustua muihin paikalla oleviin lapsiin ja aikuisiin. Toiminnan kautta lapset oppivat noudattamaan sääntöjä, huomiomaan toisiaan ja pääsivät kehittämään sosiaalisia vuorovaikutustaitojaan. Leikki oli lapsille erityisen mieluisaa ja se oli hyvä keino purkaa jännitystä. Lapset kaipaavat myös rentoutumista ja mielestäni siihen on hyvä tarjota mahdollisuus ja opastaa lapsia myös rentoutumaan toiminnan rinnalla. Tutkimuksessa ilmeni toistuvasti lasten havainnoinnin ja palautteen mukaan, että he kaipaavat toimintaa ja yhdessä tekemistä. Mäkijärven (2008, 22) mukaan lapset pitävät toiminnasta, mutta kaipaavat myös rauhoittumista. Aikuisen läsnäoloa ei voi liiaksi korostaa lapsen elämässä. Lapsen ja aikuisen yhteiset hetket esimerkiksi kotitöiden parissa voivat olla monelle lapselle päivän kohokohta, joista lapset voivat myös oppia jotakin uutta.

Alvari-perhetyöntekijöiden kyselyn ja palautteen mukaan toimintaan kaivataan vapaaehtoistyöntekijöitä ja opiskelijoita, jotka tuovat oman lisänsä toimintaan. Miten heitä voisi saada enemmän mukaan toimintaa? Mielestäni tämä kehittämistarve voitaisiin ratkaista riittävällä tiedottamisella ja yhteistyökuvioilla. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen tai vapaaehtoistoiminnan kanssa tehty yhteistyö voisi olla toimivaa ja avata uusia mahdollisuuksia yökylä- toiminnalle.

Alvari-perhetyöntekijöiden vastauksien perusteella yökylätoiminnan tulisi olla ammatillista, suunniteltua, selkeää ja sujuvaa, innostavaa ja motivoivaa sekä joustavaa että

virikkeellistä. Yökylätoiminta, mitä ilmeisimmin, on jo tätä kaikkea edellä mainittua, mutta mielestäni nämä asiat tulisi pitää mielessä ja tietyin väliajoin näitä asioita tulisi tarkastella, jotta toiminnan taso pysyisi yhtä hyvänä kuin se tutkimukseni mukaan tällä hetkellä on.

Alvari-perhetyöntekijöiden vastauksista nousi esiin idea siitä, että olisiko Kelan mahdollista tukea yökylätoimintaan. Tämä kuulosti mielestäni hyvältä ajatukselta. Kuinka tällainen olisi mahdollista toteuttaa ja mitä mahdollisuuksia se toisi mukanaan yökylätoiminnalle?

Lapsen Kengissä Ry:n Alvari-perhetyölle tulokset antavat selvityksen yökylätoiminnan tämänhetkisestä tilanteesta ja sen kehittamisestä. Tuloksien avulla voidaan parantaa yökylätoimintaa ja miettiä kehittämismahdollisuuksia. Tuloksien pohjalta voidaan lähteä miettimään toiminnan tarvitsemia muutoksia. Alvari-perhetyön asiakkaat saavat toivottavasti nauttia entistä paremmasta ja toimivammasta yökylätoiminnasta tulevaisuudessa. Opinnäytetyöni on sen valmistuttua JJR-kuntien ja Alvari-perhetyön käytävissä.

Mahdollisissa jatkotutkimuksissa voisi keskittyä yökylätoiminnan säännöllistämiseen (useammin kuin kaksi kertaa vuodessa), maksullisuuteen ja Kelan tukitoimen järjestämisen mahdollisuuteen sekä siihen, miten yökylätoiminta on järjestetty valtakunnallisesti.

9 LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 2001. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Aula, Maria 2012. Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2012. Lasten ja nuorten kunta luo hyvinvointia. Opas kuntapäätäjille sekä lasten ja nuorten palveluiden kehittäjille. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2012:5. WWW-dokumentti.

http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=479644&name=DLFE-20732.pdf. Luettu: 21.10.2012. Päivitetty: 14.6.2012.

Ehkäisevä lastensuojelu – kasvun kumppanit – THL. WWW-dokumentti.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/ehkaiseva_lastensuojelu;jsessionid=82D7DFF49139EA4AE25EA5C55FD240EB.

Luettu: 6.8.2012.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Grönfors, Martti 2007. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS- kustannus, 151–167.

Heikkinen, Hannele & Kerttunen, Terttu 1994. Monimuotoinen sosiaaliturva. Porvoo: WSOY.

Heikkinen, Hannu L.T, Roivio, Esa & Syrjälä Leena (toim.) 2007. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Helsinki: Kansanvalistus-seura.

Heino, Tarja 2008. Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. Selvitys Lastensuojelun kehittämishjelmalle. Stakesin työpapereita 9/2008. Helsinki: Stakes.

Heino, Tarja 2009. Lastensuojelutilastot, asiakkaat ja palvelut. Teoksessa Bardy, Marjatta (toim.). Lasten suojelun ytimessä. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 52–75.

Heino, Tarja 2009. Lastensuojelu- kehityskulkuja ja paikannuksia. Teoksessa Lammi-Taskula, Johanna, Karvonen, Sakari & Ahlström, Salme (toim.). Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 198–212.

Helminen, Marja-Liisa & Iso-Heiniemi 1999. Vanhemmuuden roolikartta. Käyttäjän opas. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Holmberg, Tiina 2003. Lapset ja vanhempien päihdeongelma. Opas vanhemmille, lastensuojelun ammattilaisille ja muille lasten kanssa työskenteleville. Helsinki: Lasten keskus.

JJR allianssikunnat. WWW-dokumentti.

<http://jjr.fi/>. Luettu 1.3.2012.

JJR-kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2010–2012.

Juvan kunta – Lastensuojelu. WWW-dokumentti.

<http://www.juva.fi/fi/palvelut/perhe--ja-sosiaalipalvelut/lastensuojelu/>. Luettu 1.3.2012.

Järvinen, Ritva, Lankinen, Aila, Taajamo, Terhi, Veistilä, Minna & Virolainen, Arja 2007. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.

Kaimola, Kari 2005. Koti, terveen itsetunnon harjoittelukenttä. Teoksessa Syrjälä, Jaana (toim.). Vahva vanhemmuus – paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, 11–19.

Kanninen, Katri & Sigfrid, Arja 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karling, Marjo, Ojanen, Tuija, Sivén, Tuula, Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 2009. Lapsen aika. Helsinki: WSOY.

Korhonen, Merja 2002. Teoksessa Kolbe, Laura & Järvinen, Katriina (toim.). Kasvatuksen suuntaa etsimässä. Onks ketään kotona? Helsinki: Tammi, 41–43.

Kristeri, Irene, Lehto, Mervi, Koponen, Taina, Koponen, Jari, Lipsanen, Ulla & Val-kama, Elina 1999. Näe minut. Vanhemmuus ja lapsen kohtaaminen. Helsinki: Karasana.

Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Lapsen kengissä Ry:n toimintakertomus 2011. Moniste.

Lastensuojelulaki 2007. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>. Luettu: 11.9.2012.

Malinen, Vuokko & Kumpula, Sinikka 2005. Terve ja toimiva parisuhde – vanhemmuuden kivijalka. Teoksessa Syrjälä, Jaana (toim.). Vahva vanhemmuus – paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, 43–49.

Mattila, Kati-Pupita 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Metsämuuronen, Jari 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia- sarja 4. Helsinki: International Methelp.

Mujunen, Satu & Pesonen, Susanna 2011. ”Suap vaan olla” Asiakasperheiden kokemuksia Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen järjestämästä yökylätoiminnasta. WWW-dokumentti.

http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/25126/Mujunen_Satu_Pesonen_Susanna.pdf?sequence=1. Luettu: 6.8.2012.

Mykkänen, Maarit 2010. Yökylä – vanhemmuuden tukena. Opinnäytetyö. WWW-dokumentti.

http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/13201/Mykkanen_Maarit.pdf?sequence=1. Luettu: 6.8.2012.

Mäkijärvi, Leena 2008. Aikuisen vastuu. Miten kasvatan tämän ajan lasta. Vääksy: Kirjatalo

Niemi, Helena 2002. Mitä on Alvari- perhetyö. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 32. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.

PERHE-hanke 2005. Perhepalvelujen kumppanuusohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2005:4. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. WWW-dokumentti. <http://pre20090115.stm.fi/cd1109254020953/passthru.pdf>. Luettu: 12.3.2012.

Pulkkinen, Lea 2002. Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) 2011. Menetelmäviidakon raivaajat: Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Helsinki: JTO.

Rönkkö, Leena & Rytönen, Timo 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOY-pro.

Saarela, Pertti & Viheriävaara, Henry 2000. Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö – määrittelyä ja sisällön hahmottelua. Parempi Tulevaisuus Perheelle -projekti. Nuorten Ystävät Ry. Multiprint Oy. Moniste.

Sihvola, Seija 2002. Voimaa vanhemmuuteen. Helsinki: Ajatus.

Sosiaaliportti- ehkäisevä lastensuojelu. WWW-dokumentti.

<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/>.

Luettu: 6.8.2012.

Strömmer, Matti 2005. Lapsen suojelua arkityön äärellä. Teoksessa Salminen, Pirjo (toim.). Yhdessä kasvattamaan. Kohti välittämisen toimintakulttuuria. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus, 45–51.

Tamminen, Tuula 2004. Olipa kerran lapsuus. Helsinki: WSOY.

Teräväinen, Riitta & Lipsanen, Teija 2005. Rantasalmella rakennetaan vanhemmuuden tukiverkkoa. Teoksessa Salminen, Pirjo (toim.). Yhdessä kasvattamaan. Kohti välittämisen toimintakulttuuria. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus, 81–84.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Valli, Raine 2007. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS- kustannus, 102–124.

Vilén, Marika, Seppänen, Paula, Tapio, Nina & Toivanen, Riikka (toim.) 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.

Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry. WWW-dokumentti.

http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/yla-savon_ensija_turvakotiyhdi/. Luettu: 9.4.2012.

LIITTEET

4.4.2011

Perhepalvelupäällikkö

Pirjo Tujunen

Juvan kunta

Sosionomiopiskelija

Mikkelin ammattikorkeakoulu

Satu Lampinen

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

Olen sosionomiopiskelija Mikkelin ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä seuraavasta aiheesta, ”Alvari-perhetyön kanssa järjestettävä Yökylätoiminta”. Opinnäytetyön ohjaavana opettajana toimii Seija Nissinen. Yhteyshenkilönä on toiminut Joroisten Alvari-perhetyön toiminnanjohtaja Pirkko Huopalainen. Opinnäytetyö tulee olemaan toiminnallinen. Yökylätoiminta järjestetään yhdessä Juvan Alvari-perhetyön kanssa. Olen käynyt tutustumassa Yökylätoimintaan Joroisissa 25.3–26.3.2011.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää eritoten lasten ja myös heidän vanhempiensa kokemuksia Yökylätoiminnasta sekä mitä mahdollisia kehitystarpeita lapset ja vanhemmat näkevät Yökylätoiminnassa.

Tietoa aion kerätä havainnoimalla ja haastatteleamalla lapsia Yökylän aikana sekä analysoimalla lasten tekemiä piirustuksia Yökylästä. Lasten vanhemmilta vastaukset kerätään kyselylomakkeen avulla. Tutkimusotos tulee olemaan suppea, koska tutkimus on enemmänkin kokemuksellinen kokonaisuus kuin tutkimuksellinen.

Tavoitteena on kehittää ja arvioida Alvari-perhetyön yökylä-toimintaa. Haluan myös selvittää, miten yökylä-toiminta saadaan toimivammaksi ja paremmaksi lapsia ja vanhempia ajatellen.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Lasten sekä vanhempien henkilöllisyydet tulevat pysymään salassa. Kaikki tutkimukseen saatu materiaali, kuten lasten

LIITE 1(2).

Tutkimuslupahakemus

haastattelut ja piirustukset sekä vanhempien kyselylomakkeet, tulen säilyttämään huolellisesti lukkojen takana sekä hävittämään ne työn valmistuttua asianmukaisesti. Tulen toimimaan salassapitovelvollisuuksien mukaisesti.

Jos haluatte lisätietoa opinnäytetyöstä, voitte ottaa yhteyttä minuun.

Toivon myönteistä suhtautumista työtäni kohtaan ja lupaa saada tutkia ja olla mukana järjestämässä Alvari-perhetyön yökylätoimintaa. Ohessa mukana liitteenä on tutkimussuunnitelma.

JJR-perhepalvelupäällikkö

21.04.2011

19 §

Vireillepanija

Lampinen Satu

Asia

OPISKELIJA SATU LAMPISEN LUPA-ANOMUS
OPINNÄYTETYÖN TEKEMISEEN ALVARI-PERHETYÖSSÄ
JJR-KUNNISSA

Sosionomiopiskelija Satu Lampinen opiskelee Mikkelin ammattikorkeakoulussa. Hän anoo lupaa saada tehdä opinnäytetyö Alvari-perhetyön kanssa järjestettävästä Yökylä-toiminnasta. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää lasten ja heidän vanhempiensa kokemuksia Yökylä-toiminnasta sekä miten Yökylä-toimintaa voitaisiin jatkossa kehittää. Tutkimus tehdään havainnoimalla ja haastattelemalla lapsia. Lasten vanhemmilta vastaukset kerätään kyselylomakkeen avulla.

Päätös ja perustelut

Myönnän luvan opiskelija Satu Lampiselle opinnäytetyön tekemiseen Alvari-perhetyössä. Opiskelija sitoutuu noudattamaan vaitiolo- ja salassapitovelvoitteita tutkimusaineistoa kerätessään, analysoidessaan, raportoidessaan sekä aineistoa säilyttäessään. Opiskelija toimittaa opinnäytetyöstään yhden kappaleen luvan myöntäjälle.

Tiedoksi

Satu Lampinen

Pirkko Huopalainen, Lapsen Kengissä ry.

21.04.2011

Päiväys ja allekirjoitus Juvalla 21.04.2011

 Pirjo Tujunen

JJR-perhepalvelupäällikkö

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisu-vaatimus-viranomaisen ja -aika Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite

Juvan kunta
Perusturvan yhteislautakunta
PL 28
51900 JUVA

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisu-vaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

KYSELYLOMAKE
Paikkakunta ja päivämäärä

Kysymyslomakkeen ohjeistus: Vastaa kysymyksiin kirjallisesti avoimiin kysymyksiin tai rasti viivalle. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Kaikki saatava ja käytettävä tieto on luottamuksellista.

I Taustatiedot

1. Vastaaja: ___ nainen   ___ mies
2. Vastaajan ikä: ___ alle 20v. ___ 20- 30v. ___ 31- 40v. ___ yli 40v.
3. Perheen lasten määrä: ___ tyttöä   ___ poikaa
4. Perheen lapsen/ lasten ikä:
   ___ 0- 3v.   ___ 4- 6v.   ___ 7- 10v.   ___ 11-15v. ___ yli 15v.
5. Perhesuhteet:
   ___ naimaton
   ___ avoliitto
   ___ avioliitto
   ___ yksinhuoltaja
6. Vanhemman/ huoltajan koulutus:
   ___ peruskoulu
   ___ toisen asteen koulutus (lukio/ammattikoulu)
   ___ alempi korkeakoulututkinto
   ___ ylempi korkeakoulututkinto

II Kysymyksiä yökylä- toiminnasta

1. Olisitko halunnut enemmän informaatiota yökylä- toiminnasta?
   ___ ei
   ___ kyllä, millaista:
   _____
   _____
2. Onko lapsesi ollut aikaisemmin mukana Alvari- perhetyön yökylä- toiminnassa?
   ___ ei   ___ kyllä

3. Mikä sai sinut tuomaan lapsesi yökylään?

---

4. Miten vietit aikasi lapsesi ollessa yökylässä?

---

5. Onko mielestäsi yökylä- toiminnasta iloa lapsellesi?

ei kyllä

6. Olisitko halunnut itse osallistua yökylä- toimintaan?

ei kyllä

7. Millä tavalla kehittäisit yökylä- toimintaa?

---

8. Sopivin ajankohta yökylälle olisi: talvi kevät
 kesä syksy

Tarkempi ajankohta: _____.

9. Sopiva kesto yökylälle olisi: yksi yö kaksi yötä
 muu ehdotus:

---

10. Mitä odotuksia sinulla on yökylätoimintaa kohtaan?

---

11. Toteutuivatko odotuksesi yökylästä?

kyllä

ei, mitkä asiat eivät toteutuneet:

---

12. Muuta palautetta (risuja ja ruusuja otetaan ilomielin vastaan):

Kiitos arvokkaista vastauksistasi ja hyvää syksyn jatkoa!

YÖKYLÄ (päivämäärä)**Paikka**

Hei vanhemmat ja lapset,

(Paikka) järjestettävän yökylän aloitamme *perjantaina klo. 16.30* ja päätämme *lauantaina klo. 12.00*.

Yökylään lapset tarvitsevat mukaansa: sisävaatteet, sään mukaiset ulkoiluvaatteet, yöpuvun, vaihtovaatteita, pieni pyyhe, hammasharja- ja tahna, makuupussi tai lakanat (aluslakanan, pussilakanan ja tyynyliinan), unilelu sekä henkilökohtaiset lääkkeet tarvittaessa. Lapset saavat perjantaina päivällisen ja iltapalan sekä lauantaina aamupalan ja lounaan.

Yökylän aikana sosionomi- opiskelija Satu Lampinen havainnoi lapsia sekä teettää kyselyn vanhemmille liittyen opinnäytetyöhönsä. Opinnäytetyön aihe on Alvari- perhetyön yökylä- toiminta ja sen kehittäminen. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista, mutta toivomme teidän vilpittömästi osallistuvan yökylä- toiminnan kehittämiseen.

Toivomme myös, että saapuisitte lauantaina jo klo. 11.00, jolloin voitte rauhassa täyttää kyselylomakkeen koskien yökylä- toimintaa ja nauttia samalla pienen välipalan.

Pyydämme teitä ilmoittamaan lapsenne osallistumisesta yökylään ja omista allergioistanne Alvari- perhetyöntekijöille viimeistään X.X.2011.

Jos sinulla on kysyttävää tai muuta mieltä askarruttavaa asiaa yökylään liittyen, voit ottaa yhteyttä Alvari- perhetyöntekijöihin.

Terveisin:

Alvari- perhetyöntekijät
ja sosionomi -opiskelija Satu Lampinen

Lupakysely:

Lapsen/ lasten nimi: _____

Saanko käyttää lapsesi yökylässä tekemiä tuotoksia opinnäytetyössäni?

kyllä ei

Saanko käyttää lapsestanne otettuja valokuvia opinnäytetyössäni?

kyllä ei

Päivämäärä: ___ / ___ / _____

Huoltajan/ huoltajien allekirjoitukset ja nimenselvennys:

_____

Sähköinen kysely Alvari-perhetyöntekijöille

Lähettäjä: Satu Lampinen

Hei,

puhuin opettajani kanssa opinnäytetyöstäni (Alvari-perhetyön yökylätoiminta ja sen kehittäminen) ja tulimme siihen tulokseen, että olisi mukava saada teidänkin näkökulmanne esiin opinnäytetyöhön. Haluaisin, tietää teidän näkemyksenne yökylätoiminnan kehittämiseen?

Tässä olisi muutama kysymys, jotka auttaisivat minua näkemään kantanne:

1. Mitä kehittämistarpeita näette Alvari-perhetyön yökylätoiminnassa?
2. Mitä mielestänne tarvitaan, että yökylätoiminnan kehittäminen toteutuisi odotetulla tavalla? (Tarvittavia keinoja, resursseja.. ym.)
3. Mitkä asiat toimivat jo mielestänne hyvin, eivätkä välttämättä tarvitse muutoksia?

Kiitos jo etukäteen vastauksistanne!